

ILSE KOCH je bila med vojno ravnateljica koncentracijske kempe Buchenwald. Ukazala je pomoriti nešteto žrtev in mnogim so odrla sobnih svetilk. Vsi tedni sločinov je bila Ilse Koch pred ameriškim vojnim sodiščem obsojena v dosmrtni zapor, a na veliko začudenje vse evropske in ameriške javnosti ji je ameriški vojni guvernir v Nemčiji general Lucius Clay kazen znižal le na par let zapore.

Združeni narodi v homatijah, ki jih ne morejo rešiti

Borba za nadvlado nad Nemčijo se nadaljuje in se bo še dolgo. — Problem Palestine. — Židje odvisni. — Tudi Grki se "pritožujejo"

Zastopniki Združenih narodov, ki se že par tednov prerokajo v Parizu o pritožbi ameriške vlade proti Sovjetski uniji — češ, da s svojo blokado okrog Berlina ogroža svetovni mir.

kartelov, onemogočenje obnove nemške municijske industrije in demokratiziranje države tako, da bo z njo mogoče vzajemno sodelovati, ne pa se je bati in se spet oboroževati proti nji.

Moskva nepopustljiva
Andrej Višinski vztraja, da ameriška pritožba proti USSR glede Berlina sploh ne spada pred Združene narode. Potem je nekoliko popustil, a ne toliko, da bi kaj zaleglo v prid pomirjenja.

Spor radi sistema
Mirovna pogodba z Nemčijo bi bila lahko že davno sklenjena, ako ne bi bilo teh razlik v nagibih. V Moskvi vedo, da ako se Nemčijo spet izroči kapitalizmu, bo postala prav tako militaristična in imperialistična v svoji notranji in v vnanji politiki, kakor je bila pred prvo svetovno vojno in potem znova do svojega poraza v drugi svetovni vojni.

USSR očividno hoče, da ker je Berlin v Sovjetski coni, in ker so se zapadne sile odločile organizirati svoj del Nemčije v samostojno državo po svojem vzoru (za obnovo nemškega kapitalizma), potem nimajo (Amerika, Anglija in Francija) v Berlinu nikake pravice več.

Taki Nemčije tudi Francija noče, a je sedanja francoska vlada od ameriške vlade toliko odvisna, da se ne more ganiti.

Tako je nastala blokada, ki prizadeva zapadnim silam — največ kajpada Ameriki, ogromne stroške.

Anglija pa je sedaj le še podružnica vnanje politike Zed. držav.

Dovažati dveh milijonov prebivalcev v zapadni del Berlina vse potrebščine z letali — to ni igrača! In stane milijone dolarjev na teden.

Cemu ne skleniti mir z Nemčijo?

Rusi, ki so v propagandi prav tako spretni kakor Američani ali Angleži in veliko bolj kot Francozi, vsemer poudarjajo, da so za edinstveno nemško državo, ne pa da se je bi razdelilo. Toda med bivšimi zavezniki se mnenja križajo v tem, kakšna naj bo ta nova Nemčija. Ameriška vlada s svojimi sateliti jo hoče preurediti za nov jez proti "boljševizmu" in panslavizmu. USSR pa bi kajpada rada, da naj bo novi rajh nji naklonjen.

V zapadni Nemčiji je Anglija odnehala od svoje zahteve za socializacijo in vsled tega bo Nemčija spet kapitalistična in militaristična — s to razliko — da bo sedaj v zvezi z Zed. državami, ne pa proti njim.

Pred prvo svetovno vojno je bila le v zvezi z Wall Streetom, torej z ameriški karteli in je več ali manj v zvezi z ameriški korporacijami še danes. Sovjetska vlada pa zahteva uklenjenje nemških mednarodnih

Dnevni tisk poroča, da so unije AFL, CIO in železničarskih bratovčin potrošile v sedanji volilni kampanji nad dva milijona dolarjev.

Toda čemu? Večinoma — pravno besedni uni, za odpravo postave, ki jo poznamo pod označbo "Taft-Hartley Act."

Edini resen kandidat v tej borbi zoper protidelavske zakone je Henry Wallace. Toda prav te iste unije so v agitaciji proti njemu.

Ne sicer unije temveč vodstva unij.

Kajti ako bi bilo tudi članstvo unij s svojimi glavarji, se bi Wallaceovih shodov ne bilo udeleževalo več ljudi kot pa se je Deweyjevih in Trumanovih.

Vzlic temu bodo volitve izpadle tako kakor si žele finančniki, trgovska komora in zveza industrialcev.

Dva milijona dolarjev je bilo iz žepov unijskih delavcev vrženi proč v kampanji proti omejenemu zakonu.

Ako bi se unijski glavarji za-

V tej številki

Joško Oven je v tej številki obnovil svoje "Razgovore" in upamo, da bo utegnil nadaljevati z njimi dasi vemo kako je drugod zaposlen. Ovnovi "Razgovori" so na 2. strani.

Clarence Zaitz je uredil angleško stran v tej številki popolnoma po svoje in upamo, da bo čitateljem ugajala.

Prvi izkaz prispevkov v sklad za ohranitev Proletarca je v tej številki. Veliko imen ni še v njemu, ker jih Anna Beniger vsled obilice drugega dela še ni utegnla uvrstiti vanj. A bodo objavljena vsa.

Smo na pragu volitev in tako je velik del tega lista posvečen volilni kampanji za progresivno stranko in pa raznim drugim omembam glede prerekanja med kandidati.

Čitajte dopise, med njimi Shularjevega in sploh vse kar smo jih mogli uvrstiti.

Avstralska vlada si ne upa kritizirati Zed. držav

Propagandni odsek avstralske vlade je izdal letak o politikaših v Zed. državah. Kade cigare in vodijo svoje "politične mašine". Letak pravi, da "politične mašine" v Zed. državah kontrolirajo vefinančni in sploh vebizniški interesi.

In da je vse javno življenje pod kontrolo in vplivom vee-kapitala.

Letak je do pike resničen — namreč ameriško politično življenje pravično predstavlja, toda vlada v Canberri se je domislila, da je bila Avstralija od ameriških političnov med in po vojni deležna velike podpore — zato je propagandnemu uradu ukazala omenjeni letak uničiti.

Švedski social-demokrati nazadovali

Social-demokratska stranka na Švedskem je že dolgo v vlad. Med vojno je bila vlada koalicijsko sestavljena, po vojni pa so jo prevzeli socialdemokrati popolnoma, ker so imeli večino v zbornici.

V septemberskih volitvah v parlament je socialdemokratska stranka izgubila precej glasov in v parlamentu nima več absolutne večine. Toda je še vedno najjača stranka v državi in nobena druga ne bi mogla vladati brez njenega sodelovanja.

Tudi glasovi komunistična stranke — ki je bila na Švedskem že prej šibka, so nazadovali.

Proletarec je vaš list. Priporočajte ga svojim znanecem in prijateljem, da se naroče nanj.

KAKO BOSTE VOLILI?

Dne drugega novembra boste imeli prilžnost odati svoj glas za mir, ali pa za vojno. Ali pa lahko ostanete tudi doma, če vam je vseeno.

Nevarnost tretje svetovne vojne je tu in obe stari stranki — demokratska in republikanska — dasi se dušati za mir, vodita politiko, ki neizogibno vodi v nov krvavi konflikt.

Edini izmed vseh predsedniških kandidatov, ki je resnično za mir in ima tudi MIROVNI PROGRAM, je HENRY WALLACE. In njegov drug, GLEN TAYLOR.

Progresivna stranka je edina v letošnji volilni kampanji, ki je za spravo s Sovjetsko unijo in s tem za končanje "mrzle" vojne. In ob enem za preprečenje "vroče" vojne.

V nekaterih državah bo na glasovnici kar 16 predsedniških kandidatov. A niti eden izmed njih, razen Wallacea, ni za vzajemnost po svetu, razen v frazah.

Govore o totalitarstvu, a ob enem igrajo v roke fašističnim režimom. Trumanova vlada, ki se tudi priglaja za oznanjevalko miru, je sklenila zvezo s fašistično Španijo. In diktator Franco je dal naši vladi vojne baze... Mar v mirovne namene?

Kaj še?

Ves načrt naš "wallstreetarjev" stremi po uničenju držav, v katerih se socialistično ekonomijo resnično uvaja. In v ta namen naši "ekonomski rojalisti" zahtevajo vojno atomskih bomb na sovjetski blok TAKOJ, ne šele ko bo "tudi" Rusija imela tako strahovito morilno orožje.

Progresivna stranka se ne proglašča za socialistično stranko, a ima v sedanji kampanji bolj socialistični program kot pa ga ima Thomasova socialistična stranka, ali trockistična, ali eselpistična.

Res — da je Wallace v enem svojih govorov dejal, da je on za "progresivni kapitalizem".

Kar je s tem mislil je pomagati tistemu "svobodnemu podjetništvu", ki bi bilo pri volji poslovati tako, da bi tudi delavstvo dobro živelo.

Wallace je edini opozicionalni kandidat, ki mu republikanska in demokratska stranka res nasprotujeta.

Zato, KER SE GA BOJITA!

Ne zaradi njega in Taylorja, temveč ker sta stopila na čelo ljudskega gibanja, ki je sedaj v vseh reakcionarnih krogih NAJBOLJ OBRKOVANO.

Glas za progresivno stranko je glas za MIR, ker sedaj ni vzroka za vojno... Zadnjič kajpada smo ga imeli, ker jo je osiže izzivalo. Sedaj pa v sovjetskem bloku ni niti ene dežele, ki bi jo hotela, in niti jo noče ljudstvo naše dežele, četudi je strahovito žčuvano vanjo.

Svet je postal po zakonih moderne tehnike enota. Naj postane tudi moralno in socialno. In to je glavno geslo Progresivne stranke, ki ji na volilnem tiketu v novembru načelujeta Henry Wallace in Glen Taylor.

Unije v volilni kampanji veliko zagrešile

Hartley akt) obharovati. In vendar se je dobila cela kopa takozvanih unijskih voditeljev, ki agitirajo v tej kampanji zanjo ter proti Wallaceu. In prisega je znova in znova, da niso komunisti in da je treba "komuniste" iztrebiti iz vlade.

John L. Lewis je eden najspretnejših politikov v ameriškem unijskem gibanju. Radikalec on še nikoli ni bil in pred mnogimi leti ga je imela komunistična stranka posebno na piki.

Pod Rooseveltom pa je skozi nekaj let napetosti med njim in njo ponehala. Sporazumeli so se prav dobro, posebno dokler ni Lewis začel po Rooseveltu udrihati, kateremu bi moral biti za takratne uspehe svoje unije biti najbolj hvaležen.

Sedaj je Lewis takorekoč brez stranke. Na konvenciji svoje organizacije je udarjal po Trumanu kot zna le on, toda za Deweyja se ni izrekel. Pač zato ne, ker je Dewey za Taftov-Hartleyjev zakon dočim ga je Truman (iz svojih političnih razlogov) saj vetiral.

Lewis je bil v političnih kampanjah večinoma na strani republikanske stranke. Voditelj AFL so se oglašali za "nevturalne" in ob enem pridno podpirali tega ali onega "delavskega prijatelja" in udrihali po socialistih kot se sedaj gnjavijo s "komunizmom".

Vendar pa je bilo pred leti v unijskem gibanju veliko več radikalcev kot jih je sedaj. Socialistična stranka je imela pred prvo svetovno vojno v unijah veliko številne vodilnih članov in nad milijonov velikov. Ako bi tak proporcija veljala sedaj, jih bi imela sedem milijonov.

Danes je celo CIO, ki je bila porojena v duhu radikalizma, prav tako konservativna organizacija, kot je AFL. Izjema so seveda nekatere unije, ki pa v vodstvu ne štejejo.

In tako bo ilo ameriško delavstvo sedaj na voliče pod vplivom reakcije in glasovalo reakcionarno.

Kar pa je res naprednih delavcev, bodo glasovali za Progresivno stranko.

KOMENTARJI

Volilni boj je končan in milijone dolarjev je bilo v kampanji vrženih proč. Vse bo ostalo kakor je bilo. Kongres bo ostal v pesteh reakcije, lovili bomo "komuniste" po uličnih vogalih, od posteljami in v washingtonskih uradih. Torej vse tako kot losje. A vendar — spremembe se bodo le dogodile.

Slovenski ubežniki (domoranci (?) in drugi "antikomunisti") se v varstvu zvezdnate zastave navdušujejo za povratek v Jugoslavijo, seveda kadar bo osvobojena izpod "komunizma". Zgleda, da Tito ni pri volji umakniti se niti kominformu. In la se otepa celo še tako ostrih kritik iz Moskve.

Jugoslavija bo morala letos skozi zelo ostro zimo. To je prinal maršal Tito pred rudarji v 3oru, kjer je največji rudnik bakra v Evropi. Dejal je, da so iržave kominforma začele z ekonomsko blokado Jugoslavije — zato jugoslovanska petletka ne more naprej kot je bila zamovana. Ni strojev iz Čehoslovaske, ne olja iz Romunije, ne dvozva iz Madžarske. Tito je dejal, da si bo morala Jugoslavija pomagati z naročili iz drugih držav — in cene bodo višje. Neumen je ves ta nepotrební spor v kominformu — in nastal je zaradi užajenega samoljubja — mogoče pri pokojnem Zdanovu ali kjer že. In kominformu nič ne koristi.

Anton Fatur iz Detroita je nam v nedeljo 24. oktobra pokazal, da se s slovensko dramatikom v naših naselbinah lahko še nadaljuje. In njegovi igralci so imeli hvaležno avdijenco. Tu in tam se je pripetilo, da se je kdo zasmeljal v prizoru, v katerem se ne bi smel — a drugače pa so udeleženci spremljali prizor za prizorom največ s solzami v očeh... Več o tej predstavi je podaj na tej strani.

Spanija bo koncem konca morda le rešena za "demokraci-

jo". General Franco se posvetuje z agenti don Juana, ki hoče naslediti svojega pokojnega očeta na španski prestol. Za obnovo monarhije v Španiji je Churchill, Vatikan in zatrjujejo, da tudi naš državni departament, v katerem ima Franco prijatelj kardinal Spellman velik vpliv. Da — Španija je sedaj naša "zaveznica" — v vojni "proti komunizmu" seveda...

Čudno, kako ljudje na vsako stvar tako hitro pozabijo! Diktator Franco je bil zaveznik osišča. Pomagal je Mussoliniju in Hitlerju in ona njemu. Pravzaprav sta špansko republiko ona dva strmoglavila. Med vojno je Franco zalagal Hitlerja z rudami, s sadjem in drugimi potrebščinami. V Rusijo pa je poslal svoje vojaštvo v borbo proti "brezbožnemu boljševizmu".

Franco je fašistični diktator prav toliko kakor sta bila Mussolini in Hitler. In vendar tega človeka ameriška in angleška vlada podpirata ves čas po vojni — vsled strahu, da v Španiji ni druge alternative. Ali fašizem, ali pa levičarski režim. In ker sta ameriška in angleška vlada proti zares levičarskim pokretom — zato bo v Španiji ostal fašizem na krmilu. In ne bo dolgo, ko bo fašistična Španija pritegnjena v "Marshallov plan". In v Washingtonu in v Londonu jo bodo proglasili za "demokracijo" čim bo sedel na stari burbonski prestol don Juan. In možno je, da bo v taki preuredbi prišel v vlado tudi kak "social-demokrat". Špansko ljudstvo pa bo ostalo pod peto fevdalcev, bankirjev, cerkve in fašistične tiranstva.

Iz Sovjetske unije sta nedavno pobegnila dva letalca. In pa nekaj uradnikov in uradnic iz sovjetskih uradov v tej deželi. Veliko vpitja je bilo o tem — bodisi v časopisju in v radiju. In vsi, ki so ta begunstva komentirali, dokazujejo, kako slama (Konec na 5. strani.)

Nekaj o naših stvareh

V Chicagu smo prošlo nedeljo prisostvovali na vprizoritvi tridejanske drame "Svet brez sovraštva". Dvorana SNPJ je bila napolnjena — kot se po navadi izražamo — do zadnjega kotička.

Krožek Progresivnih Slovencev, št. 9 je na uspeh lahko ponosen. Prišel je tudi krožek Progresivnih Slovencev iz LaSalla in okolice v posebnem busu, in prišli so tudi naši stari ter mladi prijatelji iz Waukegana, iz Kenoshe in iz raznih drugih naselbin.

Več o tej sijajni priredbi bodo nedvomno poročali drugi. Otvorila jo je predsednica krožka P. S. Frances Vider. Nato je zapel vrsto pesmi zbor "France Prešeren", potem pa je bil predstavljen Anton Fatur, režiser igre "Svet brez sovraštva". Poudaril je, da je to drama, v kateri pa je tudi nekaj smešnih dvoplov, a v glavnem je njena vsebina tragedija naroda, ki je med okupacijo strahovito trpel.

V igri so večinoma ženske, ki so bile v zaporu, preganjane, pretepane in tudi "izdajalke", ki so varale gestapovce. V nji se nastopile Jenny Urban, Mary Fatur, Mary Rant, Lydia Platt, Josephine Gregorič, Helen Kržišnik, Frances Kapel, Mary Jurca in pa August Platt, Herman Grebenc in Matt Pink. Anton Fatur, kot že omenjeno, je bil režiser, in priznati se mu mora, da je mojster v tem poslu. Mike Gregorič pa je bil šepetalec.

Po končanem sporedu so se rojaki in rojakinje iz raznih naselbin seznanili drug z drugim — posebno z Detroitčani, in zabava je trajala pozno v večer.

Nekateri so se bali zaradi udeležbe — namreč da ne bo zadostna — kajti vršili sta se isto nedeljo dve drugi priredbi. A naše Progresivne Slovenke, s sodelovanjem rojakov in rojakinj v sosednih naselbinah, pa so razprodale toliko vstopnic in privabile toliko udeležencev, da ni bilo nič stolov praznih.

In nikomur ni bilo žal kar je prišlo.

Nas v Chicagu pa je veselilo, da smo imeli sedaj spet priliko videti naše Detroitčane na odru in postavili so se kot so se še vselej kadar so prišli na naše oderske priredbe.

Tudi nekaj agitacije za Proletarca je bilo izvršeno na tej priredbi, in za progresivno stranko.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdava Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četiri leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobitve v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaltz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL. Telephone: ROCKWELL 2864.

Dvoobrazna taktika Trumanove vnanje politike

Predsednik Truman je govoril pred nedavno konvencijo Ameriške legije v Miami, Florida največ o Rusiji. Prava pravda samo o nji. Dejal je, da je Zed. državam edino za mir. In je govoril resnico, kajti ljudstvo v splošnem noče vojne, razen kolikor je nahujskanega in misli, da bomo lahko zmagali z našimi atomskimi bombami, ki jih imamo v zalogi.

Préd Ameriško legijo je rekel Truman med drugim, da je glavni problem, kako ustvariti odnosa je verjetnosti, zaupanja in iskrenosti med nami (Zed. državami) in USSR.

Legionarjem se je opravičeval vsled svojega ukrepa, da bi poslal v Moskvo načelnika vrhovnega sodišča Vinsona na pomenek s Stalinom, ki naj bi skupno odpravila sedanjo "zastrupljeno atmosfero."

Ta Trumanova gesta je šla v vodo, ker mu je je preprečil državni department. Kako naj predsednik, ki je začel z vojno napovedjo USSR reši vprašanje, ali gazimo v vojno historijo, ali pa smo za mir?

Ker je Truman s svojim oznanilom, da bo poslal Vinsona v Moskvo, hotel napraviti vtis—tik pred predsedniškimi volitvami, da je za svetovni mir, in s tem za ukinjenje "mrzle" vojne, je ob enem imel namen odvzeti glasove Henryju Wallaceu in drugim kandidatom Progressivne stranke.

Truman je o odnosu s USSR govoril pred delegacijo, ki je posebno na svojih konvencijah navdahnjena za homatije, razbija pohištvo v hotelih in uganja vse sorte druge komedije. In zato je bilo čudno, čemu si je baš Ameriško legijo izbral za sredstvo sporočanja Moskvi, da smo za mirne odnose.

V Kremlo mu ne verjamejo, ker se spominjajo njegovih prejšnjih govorov; posebno onega, v katerem je dejal, da so Zed. države za "borbo zoper komunizem vevpovsod." Tako smo v intervenciji na Grškem, kjer vzlic naši milijardi dolarjev gerilcev še nismo ugnali; in naša vlada vzlic toliko naglašani Trumanovi doktrini ni še uspela Čiang Kaišek poraziti takozvane kitajske komuniste. Vrh tega imamo težave s "komunisti" v Koreji, na Japonskem, v Indokini itd. In proti vsem uporniškim gibanjem po svetu so uposleni ameriški dolarji in ameriška municija.

To se s Trumanovimi izjavami, da smo za vzajemnost in za razumevanje drug z drugim nikakor ne vjema.

Ce hočemo—in on poudarja da se trudimo ustvariti z USSR vzajemne odnose—to res dokazati, potem čemu kovati novo militaristično zvezo proti prav isti državi, o kateri trdimo, da bi radi bili v prijateljstvu z njo?

Zakaj smo šli zoper njo sedaj celo v fašistično Španijo in si v nji najeli vojne baze zoper Rusijo in njen "blok", ki bi rad delal za obnovo, ne pa se vojskoval?

Truman s svojo "misijo v Moskvo" ni uspel, ker mu je je državni tajnik Marshall preprečil. Sicer je predsednik v tem oziru delal jako nerodno. V eni in isti sapi grozi, potem pomirjuje.

"Mi bi radi, da se nezaupnost med nami in Moskvo odpravi", je dejal Truman.

Pokojni Roosevelt je trdil, in Stalin mu je pritrdil, da je vzajemnost mogoča med državami kapitalizma, kakršna je naša, in socializma, kot je Sovjetska unija.

Churchill je pozneje citiral Lenina, da je sodelovanje med kapitalizmom in socializmom nemogoče in nedavno je (Churchill) dostavil, da je to ugotovitev potrdil tudi Stalin. Zato Churchill smatra, da če se mora priti do vojne med "komunizmom" in "kapitalizmom", naj se to zgodi čimprej—dokler imajo samo Zed. države atomske bombe.

A upamo, da se ne bo ena ne druga vlada podala v pustolovstva, iz katerih ne bi imela ne ena ne druga nikakeh koristi, človeštvo pa posledice, ki bi bile groznejše kot pa smo jih doživeli—posebno najbolj prizadeta ljudstva—v prvi in v drugi svetovni vojni.

Drugega novembra, ali bo kaj spremembe?

Nad 90 milijonov ljudi v Zed. državah ima volilno pravico. Le približno 60 milijonov izmed njih je registriranih. L. 1944 se je izmed njih udeležilo glasovanja samo 35 milijonov volilcev, torej veliko manj kot polovica upravičencev. Čemu tolikšna brezbriznost?

Zato, ker imamo kandidate običajno že v naprej izvoljene od takozvanih političnih mašin in volilci mislijo—saj je vseeno... Čemu bi se trudil na voliče, ko pa je že italo vse tako urejeno, da moj glas ne šteje in glas nikogar drugega ne, ker "mašina" določi, kdo je ali bo izvoljen in kdo ne.

Ako se skoro 50 odstotkov volilcev ne briga v nešteti volilnih oddati svoj glas—mar je to demokracija?

Ni! Ampak vprašaj volilca pa ti bo odvrnil: "What's the use?" V nekaterih volilnih borbah smo imeli res živahne kampanje. Npr. v Rooseveltovih bojih, in tudi v letih od kar je Truman v predsedstvu. In pa ko je bil Eugene V. Debs posebej opanje opozicije proti obema starima strankama.

Sedaj je vodja napredka v socialnem in v ekonomskem smislu v tej deželi Henry A. Wallace.

Največja tragedija je, da Wallace ni že sedaj predsednik. Ako bi šlo pred štiri leti na konvenciji demokratske stranke po pravici, bi on sedaj bil—in ne bilo bi "mrzle" vojne. Kajti Rusija jo noče, a jo vsi, ker jo naša vlada nejuje.

Čemu naj katerokoli ljudstvo na svetu spleh želi novo vojno? Niti Španci pod diktatorjem Francos si je ne žele!

Henry Wallace to poudarja in glas zanj je glas za mir in za vzajemnost med narodi.

MILICA DRŽAVE INDIANA, ki je pomagala razbiti stavko električarjev v tovarni Bucyrus-Erie v Evansville, Ind. Milica je prišla sediti s kebe in pretepala pikete.

IZ KANSASA

Zadnje čase spet prihajajo pitožbe iz starega kraja, da Mikovci krajejo razne reči iz paketov, ki prihajajo kot darila svojcem iz Amerike. Brat mi je pokazal dvoje pisem iz starega kraja, v katerih se sorodniki pritožujejo, da niso prejeli vseh stvari, katere jim je poslal; iz drugega paketa so bile ukradene šrajce in iz drugega kava in poleg tega je bilo ukradeno milo (žajfa) iz obeh paketov. Torej ti, ki se je polastil teh stvari, je moral biti precej "umazan," ker je potreboval toliko šrajce, in seveda kljub temu, da si jo je preskrbel na tak cenin način, citane še vedno umazan ker se je pregrešil čez sedmo božjo zapoved. In poleg tega najbrž še špekulira z njo na črnem trgu, kar bo tudi spadalo v kako grešno kategorijo.

Dokler so oblasti odpirale pakete na zadnji pošti, v pričr prejemnika, so ljudje se precej redno dobivali kar jim je bilo poslano; ker pa zdaj, kot se čuje—odpirajo pakete že v Ljubljani, kažejo vsa znamenja, da so uzmovčiji tamkaj. Tukajšnji jugoslovanski zastopniki bi naredili dobro delo, če opozore ondotne oblasti na te nove tatvine. Ničre rad ne pošilja svojcem razne potrebščine če naprej sumi, da ne bo prišlo v prave roke. Posebno kaj boljše ga ni vredno pošiljat.

Da pa ne bo kdo zavijal, češ, poglejte! Takole moralo so ustvarili tamkaj tisti komunisti, ki ne upošteva nobene božje zapovedi, naj omenim, da tudi v prejšnji Jugoslaviji, ko je bil še sam prevzvišeni škof v Ljubljani in na vsaki fari krdele dušebrižnikov, ki so skrbeli, da se je ljudstvo bolj brigalo za duhovne kot posvetne stvari, ni bila sedma božja zapoved prav nič bolj upoštevana. V vsako pismo, poslano starišem na pošto Mirno, na Dolenjskem, sem priložil dolar ali dva in so do sledno vse prejeli. Drugače pa je bilo na sosedni pošti v St. Rupertu. Kadar sem poslal tja sestri dolar v pismu, je bilo do sledno vselej ukradeno, dasi so se štruperčani radi ponašali, da imajo lepšo cerkev kot je na Mirni. Pisal sem na pošto direktorje v Ljubljani in je pomagalo. To je bilo še pred vojno.

Ustavil sem se pri dobrem podporniku "Proletarca", farmerju Johnu Cizerle. So zelo zaposleni. Pšenice so posejali in potrebuje dežja da bo lahko

"Demokratični" Illinois

V Illinoisu, ki je ena izmed najvažnejših industrialnih ter kmetijskih držav v tej deželi, kandidatov progresivne stranke ne bo na glasovnici.

Vsa prizadevanja progresivne stranke, da se bi odlok državnega volilnega urada razveljavilo, so bila brez uspeha. Naš illinoiski glavni pravnik je priznal, da je bila progresivni stranki storjena krivica, ker se jo je s "tehnikalijami" zbrislalo z glasovnice, a zvezno vrhovno sodišče je vseeno odločilo, da se mora illinoiško postavo upoštevati—tako kot je—dokler je ne razveljavimo. Bila je sprejeta zato, da se štiti volilni monopol demorepublikanske stranke.

V tej volilni kampanji sta se obe stranki zbalii progresivne stranke toliko, da sta jo vrgle oziroma črtale s tiketa, a ob enem pa so isti ljudje dovolili kakim trem ali štirim strankam na glasovnico, dasi niti ena izmed njih ni imela zadosten količnik podpisov.

V čikaškem okraju (Cook County) je progresivna stranka po dolgih sodnih procesih dobila pravico do rubrike na glasovnici za kandidate v lokalne in v okrajne urade. Priporoča, da naj volilci, ki so pristali te stranke, volijo "straight" tiket. Torej ne vpisavati kakih imen vanj, ker jih bi volilni klerki zavrgli za neveljavne. Tako bo vsak tak "straight" tiket pomenil tudi glas za Wallacea in Glen Taylorja.

skelila, ker imamo to jesen precej suho. Ta čas so želi Kitajski fižol ali sojo. Je dobro obrotil in ima primerno ceno na trgu. Soja se menda uporablja za vse: od primese klobasicam "hot dogs", za razna olja in za razne potrebščine, v industriji. John pravi, da je pšenica dobro obrodila in da so jo v kljub deževju še nekako srečno pospravili pod streho; oves je pa ves ostal in zgnil na polju. Koruza obeta nenavadno lep pridelek, toda cena je šla znatno dol na trgu. Je pač stara igra; kadar jo bodo imeli špekulanti v žitnicah potem pa bodo cene še hitro spet kvišku. Oba sinova, John in Joe bosta farmerja, oziroma sta že. Navadno mladina tišči v mesta še predno dobro doraste in nemara ostal na farmi. John mlajši si je ustvaril svoje "ognjišče" v bližini, kjer obdeluje farmo; Joe pa še pomaga doma, ampak že ima tudi on svoj kos zemlje in pridelki na tem kosu so njegovi.

Kot v industriji tako so tudi v farmerstvu nastale v zadnjih 25 letih velike spremembe. Vladna statistika kaže, da sedaj ena oseba z moderno masinerijo lahko toliko obdela in pridelka kot so prej štiri osebe. In tudi drugače se je življenje na farmi veliko spremenilo. Nič več ni farmer takorekoc odrezan od ostalega sveta kot je bil pred leti. Dobre ceste navadno vodijo prav do farme, avtomobili, radijo, elektrika in take izboljšave so naredile življenje na farmi veliko bolj atraktivno kot je bilo pred leti.

Pred nami je spet vprašanje ali problem kako pomagat "Proletarcu" iz finančne stiske. Je to star naš problem, katerega smo že v preteklosti reševali in reševali na razne načine. Toda, najbolj gotova pomoč je seči v žep in obenem skušat pridobiti tudi druge somišljenike, ki čutijo, da jim je delavski list potreben, da store isto. Upati je, da bo tekoča kampanja uspešna. Ampak to bo rešilo problem le začasno. Trajno postaviti list na dobro finančno podlago je pa nemogoče, sicer bi bili to že zdavnaj storili. Da bi zvišali število naročnikov v toliko, da bi saj za silo pokrivali stroške, na to ni misliti; enostavno zato ne ker se hitro krči število naših starih naseljencev. V koliko bi rešilo problem če gremo nazaj na štiri strani, v to seveda nimam upogleda; najbrž bi malo zaleglo.

Glede angleške strani imamo pač vsak svoje mnenje. Somiš-

ljenik Kobe se ogreva za več angleškega gradiva, da bi se morda tako razširil krog naročnikov med tistimi, ki čitajo le angleščino. Dobro bi bilo skušat doznat, koliko čitateljev ima angleška stran lista. Če tri četrtine ali več sedanjih naročnikov angleško stran niti ne pogleda, potem nam angleščina ne bo rešila problema. Morda bi več pridobili če bi zadnja stran prinašala lepo povestno štivo, v slovenščini naprimer iz partizanskih bojev. Star, zelo star argument agitatorjev je, da bi bilo veliko lažje dobiti nove naročnike če bi list prinašal več povestnega, toraj "lahkega gradiva." Da, resnica je, da je to list za izobrazbo, list za misleče čitatelje, ampak kaj pomaga, če ga pa ne moreš razširiti pod temi pogoji. Morda bi bilo bolje nekaj popustiti na "resnem" gradivu in nadomestiti z povestnim, "lahkim" gradivom. Sicer pa, kot omenjam v začetku, se zavedamo, da je to težak, menda neresljiv problem. Upam pa, da bomo vsak po svoji moči pomagali, da bo izhajal "Proletarec" še desetletje. Potreben nam je. A. Shular

Veren hlapet vlade

Sedanja Italijanska vlada je lahko ponosna na svoje uradnike. To dokazuje tale primer:

Polica je zasačil ribiča, ki je ribaril na prepovedanem mestu. Razpletel se je pogovor.

Polica: Ali ne veste, da je ribarenje tukaj prepovedano? O-globil vas bom.

Ribič: Kakšno ribarenje? Kdo pa ribari? Kje so ribe?

Polica: Saj imate trnek v vodi!

Ribič: To se ne pomeni, da ribarim. Držim samo črva v vodi, da se malo okopa.

Polica: Da vidimo.

Ribič je potegnil trnek iz vode, na katerem je visel črv brez ribe. Zmagoslavno je dejal:

—No vidite?

Polica: Vidim. Ampak globoboste vseeno plačali. Črv nima kopalnih hlačk! — P. D.

Oh, ti otroci!

V Amsterdamu je nek slikar slikal na ulici pravljicne koticke starega dela mesta. Ker so ga otroci s svojim vpitjem motili pri delu, je k platnu postavil tablico z napisom: "Na otroke je treba paziti." Toda napis ni imel uspeha, celo obratno, otroci so se začeli zbirati prav ob slikarju. Tedaj je slikar prišel na dobro misel. Prvotni napis je zametjal z novim, ki se je glasil: "Vabim gospode paglavce, da bi nadzirali moje delo." Od tega trenutka dalje se pri slikarju ni ustavil niti en otrok.

Izvedel je

Simonida, največjega grškega korskoga lirika, je nekdo prosil, naj mu napiše nagrobni napis.

"Koliko mi plačáš?" ga vpraša pesnik.

"Večno hvalo ti bom dolžan," mu odgovori prosilec.

Tedaj mu Simonides pravi:

"Imam dve skrinji. Eno za pohvale, eno za denar. Če hočem kaj kupiti, moram zmerom seči v tisto, v kateri je denar, v oni ni nič."

Ali imate \$190?

Meseca septembra je bilo v cirkulaciji v tej deželi \$28,114,824,147, ali \$190.97 na vsako osebo v Zed. državah.

Prispevajate v sklad za ohranitev Proletarca!

KOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Nedavno, ko sem grabil listje ob vrtni poti, mi je prišlo na misel, da je čas, da ponovno obudim svojo kolono. Res je—tudi med poletjem in jeseni so minili jako hitro. Komaj sem porinil moj zastareli pisalni stroj pod mizo, ga že zopet ponovno vlačim na mizo. Ali menda je prav tako.

Po svetu se ni veliko spreminilo v tem času. Na Grškem, v Palestini, Kitajski, Indoneziji, Indo-Kini se še vedno tepejo. Stavke so še vedno na dnevnem rčdu tukaj pri nas in v Evropi. Kriza v Berlinu se ni kaj prida zmanjšala, ter ekonomski in politični položaj v Evropi se ni mnogo izboljšal, kljub Marshallovim milijardam—edino eno je ostalo—na katero se opirajo vsi naši državniki in politiki in to je "the red herring," brez katerega bi se danes zelo težko izhajalo. Tak je torej današnji svetovni položaj. Zelo resen—silno nevaren, ob katerega se zaletuje pečica takozvanih diplomatov, kateri mesto, da ga rešijo—delajo celo stvar naravnost obupno.

Na političnem polju:

Se dolgo, dolgo se ni slišalo toliko suhoparnih, praznih ter brezpomembnih govorov kot smo jih slišali v tej predsedniški kampanji. Dewey in Truman—dva politična orjaka, vsak na svojem privatnem vlaku vozela sredi dežele—prava slika za bogove! Orjaka—smešna beseda. Časih, ko je pokojni Franklin D. Roosevelt spregovoril svojo besedo, ga je poslušala cela Amerika. Celu njegovi sovražniki, katerih je bilo precej, so morali pripoznati silo njegove besede. Ali ko poslušas ta dva govornika—se ti roka neta hote nasloni na glasovni gumb radia ter ga premakne na drugo točko. Prvi govori kot da je že predsednik Združenih držav, drugi pa udirna po denarnih močtih, plutokratih ter Wall streetu, dočim je on sam pometal vse navadne poštene ljudi iz svojega kabineta in ga napolnil z Wall stritarji in generali.

Ali ko bi bila sama, to bi bila dobrota. Toda zrak je napolnjen raznih političnih demagogov—in nič ti ne pomaga če premikaš gumb na radiju, naj bo demokrat ali republikanec—slišiš iste litanije, kdo bo hušje udrihal po komunistih.

Časih, ko se razgovarjamo na vlaku ali pa v delavnici, omejen progresivno stranko. Čudno me pogledajo in beseda jim zastane. Henry Wallace? Kaj ne veš, da je s komunisti? V vasi kjer stanujem, je dosedaj še vedno zmogala republikanska stranka z veliko večino. Zadnji teden mi je omenil moj sosed, kateri je litograf in precej radikalen—"volil bom za Wallaceja." Vprašal sem ga, kaj je spremenilo njegovo politično mnenje. Odvrnil mi je, da poslušam Wallacejeve politične govore po radiu ter da ima on edino konkretne pogoje za bodočnost Amerike. Dejal je: "Imam dva sinova. Oba sta služila v armadi v zadnji vojni. In kdor je sledil dogodkom, kateri so se vršili od kar je umrl pokojni Roosevelt ve, da so danes na vladi ljudje, kateri nas tirajo ne samo v depresijo ampak direktno v vojno. Edini, kateri je spregledal to nevarnost in se ni ustrašil političnih demagogov je Wallace. In zato bom volil progresivno." Upam, da so Wallacejevi govori tudi drugim odprli oči.

Res je, ko vidiš tega človeka na odru ter poslušas njegove besede—veš brez vsakega dvoma, da govori iskreno, da govori resnico. Ne samo to. Spoznaš, da je to človek, kateri ve za kaj se bori, kateri ve in razume vse opasnost današnjega svetovnega položaja ter v kakšno nevarno pozicijo nas je zavlekla reakcija. Kdor ga noče razumeti v tem mislim je posebno naše unijske voditelje—je kot pravi pregovor: "Kogar hočejo bogovi pogubiti, ga najprvo udarijo s slepoto..." Ali zavedno delavstvo bo 2. novembra storilo svojo dolžnost.

Pri nas. Zelo, zelo me je pred par tedni presunila novica, da je umrl Vincent Cainkar. Brata Cainkarja sem poznal od takrat ko je bil prvič izvoljen za pred-

sednika SNPJ v Springfieldu, Ill. leta 1918. Pokojni Vincent ni bil samo dober družabnik, ampak vedno napreden. Bil je dolgo vrsto let član našega soc. kluba št. 1. ter nam in Proletarcu vedno naklonjen. Škoda zares, da se naše napredne vrste vedno bolj redijo. Udovi in otrokom iskreno sožalje—in Vincentu pa časten spomin.

Petinsitridesetletnica društva Slavije št. 1 SNPJ je sijajno izpadla. Občinstvo je napolnilo dvorano ter program je bil prvovrsten. Največja zahvala za ta uspeh kajpada pripada njenemu pridnemu tajniku, kateri je znan široko dežele—Milanu Medvešku. K programu je pomagal z izbornim petjem moški pevski zbor "Prešeren," kateri bo imel dne 14. nov. svoj koncert, mladinski naraščaj SNPJ ter soc. pevski zbor Zarja iz Clevelanda, katerim gre iskrena hvala. O programu bo na drugem mestu.

Naš list

Kot vam je že znano, mislim, da ste dobili pisma glede naših financ—je res prišel čas, da napravimo nekaj konkretnega za odpravo dolga v tiskarni. Resno se je mislilo predno smo se odločili za apel na društva. So drugi in prijatelji! Ali je potrebno naglašati resnost današnjih časov? Ali je treba omenjati majhno število naših socialističnih in naprednih glasil kateri nam še preostajajo? Ali bomo pometalii puške v koruzo z geslom: "Dopolnjeno je!" Ali bomo zavihali rokave vsaj v svoji moči ter postavili naš list na noge?

Proletarec je nam potreben. Če preneha naš list bo s tem umrla ena stran našega naprednega socialističnega dela slovenskih delavcev, kateri bi bila ne nadomestljiva. Vsi naši boji, vse naše tradicije so zvezane v tem listu. Zato ponovno apeliramo na naša napredna društva naj storijo svojo dolžnost. Društvo Slavija je darovalo iz svoje blagajne v sklad Proletarca sto dolarjev. Upam, da bo imelo veliko posnemalec.

Dopisi v Proletarcu so vedno zanimivi. Res je, da je precej truda, predno se pripravi človek k pisanju. To lahko sodim po sebi. Ali nič ni lepšega kadar čitaš novice kaj se godi po naših naselbinah. Big Tony se je oglasil s svojim dopisom (dolžan sem mu tudi jaz eno pismo) če prav nekaj tednov pozen je bil popolnoma nov in zelo zanimiv. In glasove iz Kansasa vsi radi čitamo. Torej sodrugi (in časih so pisale tudi naše ženske)—kaj pravite na to?—

Oglasite se!

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da se šestnajst milijonov unijskih delavcev spet gnajvi zaradi dvojične stranke, namesto da bi glasovali zase, ne za privatne interese, to mi nikakor ne gre v glavo! In tudi to ne, češta unije prispevajo v kampanjske sklade za kandidate dvojične kapitalistične stranke.

Čemu, da se toliko trudimo za podpiranje grškega kralja, Čaing Kailseka, angleške in nizozemske dinastije, to mi nikakor ne gre v glavo! Tudi tega ne zapo-padem, čemu ameriški volilci vedno volijo za stari red, čeprav vedo, da jim je sovražen?

PRIPOVEDNI DEL

VLADIMIR NAZOR:

Podzemna Bosna

(Nadaljevanje.)

7. Kakšno bitje je moj vodnik? Nič več ni podoben starcu. Brada mu je počrnela, oči mu leskečejo, v roke in noge je postal krepkejši, urnejši. So trenutki, ko se mi dozdeva, da ma-ha s komaj vidnimi perutmi. Zdaj bom moral drveti, skoraj leteti za njim, pa mi ne bo težko.

Koliko duplin, globeli in podzemskih dvoran sva že obšla? Povsod šelestenje vej, žubore-nje voda, glasovi ljudi in živali. Tla pod nama se tresejo in majejo, iz mrakotnih brezen plamte plamenčji jeziki, dviga se dim. Kriki borečih se, poka-nje pušk, grmenje topov.

Vnela se je vojna.

Dva strašna velikana v spremstvu obojnih ljudi z volčjimi in pasjimi glavami sta vdrla v podzemski svet, da bi požigala hiše, klala žene, starčke in otro-ke, žela setve, obirala sadovnja-ke in trgala vinograde, vdrla v kraljestvo rud, odganjala živi-no. Njuno divjanje in njuna po-žrečnost sta velika. Z mečem se-kata, v verige uklepata, z noga-mi teptata. Toda tla, ki so bila dotlej pusta, mrzla in nepremi-čna, se tresejo; skoraj razbelje-na so od vročine; drgetajo in mečejo iz sebe borce, kakršnih še ni videl svet. Mladi so. Opan-ke nosijo na nogah, rdečo zve-zdo na čelu.

Borba je huda, sami premiki, porazi in zmage, toda mali zma-gujejo. Starec se je pomladil, krila so mu zrasla in začel je z njimi mahati. Od njih piha ve-ter, ki pometa z malimi borci kakor sever s suhim listjem; dviga jih in meče na velikane, na volčjo in pasjo sodrgo; vsa-kega izmed njih spreminja v te-žak kamen, ki prebija kožo, lom-i kost. Zemlja pa bruha iz sebe nove borce, vedno več jih je, vedno večji so, močnejši in na-padalnejši.

Bitka je dobljena. Mali vlači-jo trupla velikana, volčjo in pasjo erkovino, in jih odstrañju-jejo; iz jam lezejo borci, vračajo se pa kot delavci; Starec jih vo-di in nosi rudarsko orodje.

Kmalu oživi vse podzemlje. Grablje rožljajo. Motike in lo-pate zvenčijo. Kladiava nabijajo. Oboki in duplini so počili; tla so se dvignila; sonce je posve-tilo.

Novo delo in novo življenje polje in vre.

Izginili so vsi strahovi, vse sence iz preteklosti.

Vse pod zemljo je postalo ena-ko; ljudje so podobni drug dru-gemu kakor mravljinca mrav-ljinca; z enako voljo delajo, ena-ko jedo, na istem soncu se gre-jejo. In novo sonce sije povsod; planine so razpokele in se sesu-je; podzemski svet se je prika-zal na površju, visoko se je dvi-gnil in se spremenil v še veli-

častnejše gore, prijetne globeli, po katerih teko bistre reke, ki ne ločijo, ampak spajajo brego-ve s plitvinami, brodišči in mo-stovi.

— Od povsod diha tovarištvu, skupno delo, vzajemna pomoč. Mir vlada med ljudmi in stvarmi.

— Do zadnje meje si me pri-peljal, do konca, — pravim Starcu.

— Nisem, — mi odgovarja.

— Pojdi z menoj!

8.

Kam me neki pelje? Prava Bosna je odkrita; meja sedanosti je prekoračena.

Lupina je odpadla; jedro je prišlo na beli dan; pod modrim nebom je z zelenjem odeto; trni-čje se je spremenilo v sadno drevje, ki po eni strani cvete, po drugi nosi plod. Večna pomlad je. Izginila so mesta, vasi, raz-metane kolibe in staje; nič drug-ega ne vidiš, kakor šotore sredi pašnikov, kjer se pase živina, ob reki pa skačejo otroci, ženske perejo perilo, moški lovijo ribe. To so zadrage ljudi, ki se po svobodni volji družijo in razha-jajo, selijo iz kraja v kraj in tu-di iz šotora v šotor, pokoravajoč se samo želji srca in nagnjenja do tega ali onega tovariša. Toda gospodarji dela so; samo toliko se mučijo, kolikor je potrebno, da se ohranijo pri življenju. Od ničesar in od nikogar niso odvisni, samo z naravo so povezani. Čistost telesa in duše. In odnos do živali je postal drugačen: kolikor daješ, toliko prejemaš.

— Kakšen svet je to? — vpraša Starca.

— Svet utopije, — mi odgo-varja.

— Sanje, ki se ne morejo uresničiti.

— Vse, kar je mogoče sanja-ti, se lahko tudi uresniči. Sanje so znanilke dela. Ne pridejo kar tako in brez razloga.

— In človek...

— Ni slabši od živali. Vsa po-ta k dobremu so odprta pred njim. Samo enega mu manjka: vere vase, zaupanja v lastno moč. Zrtev strahu je.

— Kakšnega?

— Večnega strahu pred nera-zumljivimi silami neskončne in veličastne narave.

— In kje je njegov začetek? Kdaj bo izginil?

— Ta strah se je prikazal, ko se je človek začel osamljati, ko se je začel trgati iz naračja na-rave in bližnjemu, da bo postal njen gospodar, da bo za-služil vse njene ogromne moči; in izginil bo, ko se jim bo znova predal, ko bo dovolil, da same vplivajo nanj, skrito, blagodej-no, nepriljudno v meri in nači-nu, za katerega ve edino on.

— Odpoved! Vračanje! Poglabljanje v daljno preteklost!

— V ničemer ni vračanja v preteklost. Samo na zunaj je vi-

deti tako. Kar in kdor ve, da v svojem večnem gibanju koraka samo naprej, ne more zopet na-zaj. Preteklost nas ne čaka, da bi se vrnili k njej; kar je bilo dobrega in živega v njej, koraka z nami naprej, neprestano se bo-gati in ustvarja nove, nepriča-kovane čudeže.

— Da. Toda skoraj vedno v borbi in trpljenju. In kaj po-tem.

— Pogumno sprejmi boj! Bla-goslovi trpljenje!

Tako je vzkliknil in tisti trenu-tek sem ga videl v njegovi zadnji podobi.

Z mladostjo je bil obsijan. Močan, dober, lep.

In vzkliknil sem:

— Zdaj vem, kdo si. Genij te deže.

9.

Ker je raste, mahaje z vedno večjimi krili, sem iztegnil roke proti njemu, v želji, da bi ga dosegel.

Toda nekdo me je prijel za roko, me prebudil.

Počasi sem odprl oči.

Znašel sem se v sobici, na le-žišču.

Pred menoj je stala zdravnica našega bataljona; preiskovala je, kako mi utripuje žila, gleda-la me je, smehljala se mi je in govorila:

— No, tovariš Nazor, kako se počutiš?

In odgovoril sem:

— Kakor človek, ki se je pre-bil skozi pekel in vice, pa so ga ustavili pred vrati v nebesa.

Kruševca na Pivl, 10. IV. 1943. (KONEC.)

Nepismenost

Če bi vzeli za merilo naše do-be, ki se tako rada sklicuje na svojo kulturo in civilizacijo, od-stotek pismenosti vsega prebi-valstva sveta, potem bi morali ugotoviti, da še nismo tako da-leč, kakor se zdi. Število "kul-turonoscev" je še zmerom raz-meroma zelo majhno. Po najno-vejših statistikah, ki seveda ne morejo biti posebno zanesljive, se lahko sodi, je še zmerom dve tretjini vseh zemljanov v staro-sti nad 10 let, ki ne znajo niti čitati niti pisati.

Domiselni Mark Twain

Mark Twain, ki ni samo za-bavno pisal, ampak bil tudi v življenju jako žegav, je bil ka-kor mnogi ljudje njegove vrste v svoji obleki včasih malobri-žen. Tako se je primerilo, da je nekdanji obiskal slavno pisate-ljico "Tomove kočice". Hariet Beecher Stowe mu seveda ni oponesla, da vrli možak nima kravatice. To je storila šele nje-gova žena, ko se je vrnil domov brez tega priveska, ki so ga dali svetu Hrvatje. Nekaj časa po-zneje se je pri gospej Stowe o-glasil sel s sveženjkom. Odprla ga je in našla v njem črno svi-leno kravatno poleg tele spre-nice: "Priložena je kravatca. Vzemite jo ven, prosim, in si je oglejte. Danes sem bil menda pol ure pri vas brez te kravatice. Bodite tako ljubezni, pa mi jo po preteku tega časa vrnite, ker je edina, ki jo imam. Vaš Mark Twain."

Špekulanti imajo spet "dobre" čase

Kot v vsaki gospodarski krizi, in pa kadar je svet v vojnih ne-varnostih, je na borzah med špe-kulanti vse napeto. Špekulanti se hočejo v takih dneh iznebiti delnic, ki so špekulativne vred-nosti in jih drago prodajo, po-tem pa si nakupijo bolj zanes-ljivih delnic, ki pa v špekulira-nju ne obetajo mnogo. A saj propadale ne bodo.

Male ribice pa izgubljajo, kot je to zakon med ribami tudi v rekah, v jezerih in na morju, ne samo na "kopnem".

Naročite si prihodnji letnik Ameriškega družinskega kole-darja:

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-301
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Društvo Delavec št. 8 SNPJ, So. Chicago, je prispevalo v sklad za otmitev Proletarca \$10. Vsoto je poslal društveni bla-gajnik Jacob Brljavec. In do-stavlja v pismu: "Društvo De-lavec želi, da bi Proletarec izha-jal v naprej, ker je koristen vsemu narodu."

Louis Hren, W. Dakin St., Chi-cago, je obnovil naročnino in prispeval \$2 v sklad za otmitev Proletarca.

Luka Podbregar, zastopnik Proletarca v Witt, Ill., je nabral v ta sklad vsoto \$3.25 in poslal ob enem dve obnovitveni naroč-nini.

Anton Demšar, tajnik društva št. 104 SNPJ, je poslal društveni prispevek \$5, med posa-mezniki pa je zbral \$9. Imena bodo v izkazu v prihodnji šte-vilki.

Druš. št. 121 SNPJ, Detroit, je prispevalo v obvarovalni sklad Proletarca \$25. Vsoto je poslal Joseph Korsic. Društvo št. 518 SNPJ je prispevalo \$5. Korsic je poslal tudi precejšnjo vsoto za oglese v Koledar in pi-še, da ima pozdravnih oglasov za \$33. To je pisal 18. oktobra. Izborom odziv—in ako bi imeli tisoč Korsičev in njemu sorod-nih agitatorjev, pa ne bi imeli v našem uradu glede vzdrževa-nja lista nikoli tako težkih skrbi kakor sedaj, temveč bi se le bri-gali kako izboljšati vsebino li-sta in Koledarja. A vendar jih imamo par stotin in le tem gre za-zasluga, da naše ustanove vzlic velikemu trudu še vzdržujemo.

Frank Knafels, Edmond, Okla., je poslal \$5 in ob enem piše na dolgo o težavah, ki jih ima z nazadnjaki. Zahvaljuje se Katki Hrvatini za njen spis s potovanja po zapadu in tudi on je bil v onih državah ter v Carls-bad Cavern jami v New Mex. In v raznih toplicah. Piše, da bi rad poslal več, a je denar trošil v pomoč rojakom v starem kra-ju, katerim je poslal doslej že 77 paketov.

Sam Debelak, Belle Vernon, Pa., je obnovil naročnino in pri-speval \$7 v sklad za obvarova-nje Proletarca.

Iz Kansasa se je včasih oglašal v Proletarcu marsikak pionir. Zadnja leta pa sta v tem listu zastopana le John in Anton Shu-lar. Johna ni v naših kolonah že dolgo na izpregled. V poletju je zaposlen na vrtu, na kmetiji in v čebelnjaku. Tonetu, kot je poročal, pa so čebele vzeli državni ljudje, na vrtu dela nje-gova žena in tako v Proletarca lahko še vedno dopisuje. Za-stopanje z dopisom spet v tej številki in poslal je vsoto \$14 za naročnino in pa v sklad za obvarovanje Proletarca.

John Brezovec, Conemaugh, Pa., je poslal v ta sklad \$10 in imena prispevalcev, ki so v to-zadnevem izkazu v tej številki, ali pa bodo v prihodnji, če v tej ne pridejo na vrsto.

Prej smo omenili Johna Shu-larja, iz Kansasa, a tik nato pa je nam poštar prinesel njegovo pismo in v njem ček v znesku \$16 —od tega \$13 v Proletarčev sklad in ostalo od društva št. 206 SNPJ za Prosvetno matico. To društvo je ob enem prispe-valo \$5 v sklad za otmitev Pro-letarca.

John Krebel, Cleveland, je po-slal sedem celoletnih naročnin, med njimi eno novo.

Društvo št. 126 SNPJ, Cleve-land, O., je prispevalo \$10. Vso-to je poslal društveni tajnik John J. Gabrenja. Društvo "Mir" št. 142 SNPJ, istotako v Clevelandu, je poslalo v pismu tajnika J. Bostjančiča v isti na-men \$10. Omenja, da je bil ta znesek na seji soglasno odobren.

John Mesec st. in njegova so-proga, iz Gurnee, Ill., sta pri-spevala \$5. Iz Johnstowna, Pa., je poslal Frank Cvetan \$48.15 za oglese v ameriškem družin-skem koledarju, za potekle na-ročnine in pa listu v podporo.

Društvo Sloga št. 14 SNPJ v Waukeganu je prispevalo listu v podporo \$5 in John Zakovšek \$5, skupaj \$10.

John Breščak, Burton, O., je poslal v Proletarčev sklad \$2. V pismu pravi med drugim, da v kraju kjer on živi ni Sloven-cev, torej bi z našo nabiralno polo nič ne opravil. V politiki so za republikansko stranko in

o kakem delavskem listu, tud; ako je angleški, nočejo nič slišati. Ugotavlja, "da naša slabost je v tem, ker odlašamo in čakamo namesto da bi se sproti potrudili."

Piše nadalje, "da kdor zaga-varja delavske pravice in delu-je ljudstvu v korist, ima težave, pa naj bo to Proletarec ali kak drug delavski list, ali pa posa-meznik. Upam, da bomo Pro-letarca v tej njegovi finančni krizi ohranili, da bo še v našej varoval in branil ter učil svoja načela, ki jih oznanja že toliko let."

John Valetič, Gary, Ind., Hr-vat po rodu, je obnovil naročni-no na list, ob enem je poslal znesek za prihodnji letnik Dru-žinskega koledarja in pa prispe-vek v Proletarčev sklad, sku-paj \$8.

Frank Leben, Forest City, Pa., je poslal dve celoletni naročni-ni, med njima eno novo. Po-pust je pustil listu. In poslal znesek v tiskovni sklad. Imena prispevalcev bodo v prihod-njem izkazu. In druš. št. 124 SNPJ pa je prispevalo v enak namen \$5. Tako bomo s sode-lovanjem naših somišljenikov krizo znova prebrdli. Koledar bo izšel in Proletarec bo še iz-hajal.

Edward Tomšič, Walsenburg, Colo., je nabral v sklad za obva-rovanje Proletarca \$25 in fe-deracija društev SNPJ za Color-ado in New Mexico pa je prispe-ovala \$25. Skupaj je Edward po-slal \$50. Imena bodo v poseb-nem izkazu. E. Tomšič se je vselej rad potrudil za vzdrževanje Proletarca, pa 'če je bil na konvencijah SNPJ, na zaba-vah ali kjerkoli. O seji ome-njene federacije piše med dru-gim: "Razprave so bile jako ži-vahne, stvarne in konstruktivne. 'Obdelali' smo vse, tudi politi-ko smo nekoliko 'okrtali.' In Proletarcu smo prispevali \$25. Po seji pa smo imeli pravo o-čet. Bilo je gnjati, potic, kro-fov, pohanja—sploh vsega do-voľj. Za to delo so skrbele naše neumorne članice društva št. 21 SNPJ, in sicer Antonija Klun, Agnes Knafelc, Katarina Vivo-da itd. Seveda brez Rose Ra-dovich pa tudi ni bilo. Ona je tajnica društva št. 21 SNPJ—jako delavna in vztrajna v diplo-sovanju in Prosveto.

"Kajpada, tudi harmonikarja smo imeli. Zvoke sta nam pre-skrbela mlada člana Chas. Sper-lak in Richard Kočever. Kot sem že prej omenil, Proletarca tudi nismo pozabili. Pri omizju smo nabrali \$25 in imena pri-spevalcev bodo v prihodnji šte-vilki. Hvala vsem za postrežbo in za prispevek Proletarcu. Naj še omenim, da prihodnja seja fe-deracije se bo vršila v Walsen-burgu, Colo." K temu Edward dodaja, da je uprežen z razni-mi deli od jutra do večera. Zato tudi uspeva. Tako vsaj ve, da njegovo delo ni zaman.

John Pečar, iz Pittsburga v Kansasu, je poslal \$9.50. Od te-ga je prispevalo društvo št. 9 SNPJ \$5. Drugi prispevatelji bodo v izkazu.

John H. Krziznik, Kemmerer, Wyo., je poslal v ta sklad \$7. Imena bodo v izkazu, ki bo ob-javljen po redu kakor jih preje-mamo.

Joseph Turk, Nokomis, Ill., piše, da bi rad pomagal, a je in-valid in prihranke je porabil. V rovu ga je pohabilo 8. janu-arja l. 1932. Nič zamere. Mi pošiljamo mnogo pism in tako tudi takim ljudem, o katerih nam osebne stvari niso znane.

Anthony Vidrich, Lloydel, Pa., je poslal v Proletarčev sklad \$7.75. To vsoto so pri-spevali posamezniki in njihna imena bodo v izkazu.

Math Vidmar, Coropolis, Pa., je poslal v Proletarčev sklad \$28.50. Imena bodo v izkazu.

Druš. št. 434 SNPJ je prispe-valo v sklad za ohranitev Pro-letarca \$10 in pa \$6 za članari-no v Prosvetno matico. Vsoto je poslal tajnik Martin Krusic.

Peter Benediet v Californiji —bivši Detroitčan—je nedvom-no prezrl prvo stran v Proletar-cu z dne 22. sept., v katerem je bil omenjen njegov prispevek in pa da je poslal kopo oglasov v Ameriški družinski koledar. Žal, da vsled zaposlenosti ne mo-

remo odgovarjati toliko kakor bi radi pismeno, zato se poslu-zujemo kolon v Proletarcu v ta namen. Sedaj, ko nam poma-ga Clarence Zaitz, bo tudi v tem oziru boljše.

John Faidiga, Denver, Colo., je star naročnik Proletarca. Ob-novil je naročnino in poslal \$2 v tiskovni sklad. On je prav-zaprav "ledvilčan."

Druš. št. 74 SNPJ, Virden, Ill., je prispevalo \$2.50. In po-samezniki z društvom vred \$6. Vsoto je poslal Frank Ilerisch.

Anton Strazisar, Tire Hill, Pa., je poslal \$7 v tiskovni sklad in za obnovitev naročnine.

Math Malnar iz Willarda, Wis., ki je naš dober zastopnik in agitator, ter tudi poročeval-ec, se pritožuje, čemu njegovih poročil ni v listu? Nam je žal in zagotavljamo mu, da bodo vsa v bodoče, ker smo dobili v urad pomoč. Če pa mora urednik de-lati preveč stvari, mu ta ali ona zastane in posledica je zamera, uredniku po je tudi hudo. Ni-smo namreč več v 'idealističnih' casih, tako kot nekoč, ko kogar-koli si vprašal, "boš storil to in to", pa je storil. Malo se je bra-nil a naloženo delo je vseeno iz-vršil. In tako je, dragi Malnar, s tabo — pa tudi z nami v ura-du. Prosimo za pomoč pri delu, pa je ne dobimo zadosti. Zato so zastajanja. A, kot že rečeno upamo na boljše.

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca je 2137

Ako je številka tik VASEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v va-šem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo! Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in oko-lic, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi po-pravke v slučaju pomot.)

Druš. Narodni vitezi št. 39 SNPJ — veselica v soboto 30. oktobra v dvorani SNPJ. Vstopnina 50c.

Društvo Slovenski dom št. 86 SNPJ—plesna veselica in domača zabava v soboto 30. oktobra v Al-dine Hall North Side.

Fevski zbor Prešeren — jesenski koncert v nedeljo 14. novembra v dvorani SNPJ.

Basar Progressivnih Slovencek, kro-ček št. 9, v soboto 4. decembra.

Federacija SNPJ priredi božični-co za člane mladinskega oddelka SNPJ v nedeljo 19. decembra v dvorani SNPJ.

"Nada" št. 102 SNPJ—Silvestro-va zabava v sredo 31. decembra v dvorani SNPJ.

Društvo Francisco Ferrer št. 131 SNPJ priredi plesno veselico v so-boto 19. februarja 1949 v dvorani SNPJ.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERISKI DRŽAV-LJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno so-dniki stavijo pri izpitu za državljan-stvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Ze-dinjenih držav, v III. delu pod na-slovom RAZNO, pa Proglas neod-visnosti, Ustavo Zed. držav, Linol-nov govor v Gettysburgu, Predsed-niki Zedinjenih držav in Poedine države z glavnim mestom, številom prebivalstva in velikostjo.

Cena knjižice je samo 50 centov s poštino vred.

Naročila sprejema:
Knjigarna Proletarca
2301 S. Lawndale Avenue
CHICAGO 23, ILL.

Poslušajte

SLOVENSKI RADIO PROGRAM

katerega oddaja

Odbor Ameriško-Slovenskega Dneva

v zapadni Pennsylvaniji

vsako nedeljo od 12:05 do 1:00 popoldne

na Radio postaji WLOA Braddock, Pa.
(1550 top on your Dial)

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Naročnina za Združene države (izvenšči Chicaga) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$8.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inonemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

Vabljeni ste tudi na letno sejo tega odbora, ki se vrši v nedeljo 31. okt. v Slovenskem domu v Pittsburgu ob 2. uri pop.

Anton Rednak, tajnik
1646 Grandview Ave.
N. BRADDOCK, PA.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

IN THE HOLLOW OF YOUR HAND

Prispevki v sklad za ohranitev 'Proletarca'

PRVI IZKAZ

- CALIFORNIA**
 El Cajon: Peter Bepedict \$25.
 Fontana: Louis Parkel \$1, John Pečnik \$2, postal John Pečnik.
 San Francisco: Dr. št. 304 SNPJ \$10, člani \$10. Poslala Anna Stieh.
 Santa Ynez: M. J. Reading \$3.
- COLORADO**
 Aguilar: Dr. št. 381 SNPJ, \$5.
 Mt. Harris: Anton Dolinar \$2.
 Pueblo: Joe Zabukovec \$1. (Postal John Stonich.) Mary Hochevar \$2.
- ILLINOIS**
 Chicago: Frank Alesh \$2, Katy Hrvatin \$2, M. Videgar \$2, Donald Lotrich \$25, Leo Poljsak (Cleveland, O.) \$5. Anna Borstnik 75c, Jos. Oblak \$1.50, Angela Perme \$2. Po \$1: Neimenovan, Neimenovan, John Borse.
 Johnston City: Paul Cembre \$5.
 Springfield: Dr. št. 132 SNPJ \$2, postal Jos. Ovca.
- INDIANA**
 Beech Grove: John Terček \$2.
 Clinton: Dr. št. 50 SNPJ \$5, poslala Mary Spendal.
- KANSAS**
 Arcadia: John Kunstel \$2, postal John Shular.
 West Mineral: Mary Marolt \$1.20.
- MICHIGAN**
 Dearborn: Mary Knez \$1.
 Detroit: Jos. Korsic postal \$14. Prispevali so: Jos. in Anna Koss, \$2, Anton Stifler \$1, Jos. Korsic \$1, Jos. Kotar \$5 in še 45 namesto vengca za pokojno Frances Babich.
- MINNESOTA**
 Aurora: Dr. št. 111 SNPJ \$5, poslala Julia Modetz. Dr. št. 43 SNPJ \$5, postal J. Omerza.
 Ely: M. Praprotnik \$3.
 Eveleth: Dr. št. 130 SNPJ \$5, postal J. Frantar.
- MONTANA**
 Grand Coulee: Dr. št. 454 SNPJ \$2, postal Marko Rukavina.
 Klein: Dr. št. 132 SNPJ \$5, postal M. Jeller.
 Red Lodge: E. Erznovnik \$2.20, R. Poldinec \$1, T. Taucher 50c, postal K. Erznovnik.
- NEW YORK**
 Hydeville: Frank Lipar \$2.
- OHIO**
 Bridgeport: Club JSZ \$5, Joe Skoff \$1, John Vitez \$1. Postal J. Vitez.
 Cleveland: Dr. št. 147 SNPJ \$10. Dr. št. 748 SNPJ \$10, poslala J. Terbizan. Dr. št. 53 SNPJ \$25. Po \$2: F. Barbic, J. Lokar Sr. F. Završnik \$1. (Postal Jos. F. Durn.) Frank Černe \$10 namesto vengca na grob pokojnemu V. Cankarju. Po \$2: A. Babič, Mrs. J. Zaverl, A. Jansa, J. Pollock, V. Salmic, Mr. and Mrs. Coff, L. Furlan, F. Vrček, J. Obed, skupaj \$18, postal J. Kre-
- bel:** Matt Petrovich \$10, A. Brencic \$1, J. Krebel \$5, dr. št. 137 SNPJ \$10, poslala Josie Zakrajsek.
- OHIO**
 Euclid: Dr. št. 450 SNPJ \$5, poslala Rosemary Janecik.
 Fairport Harbor: Lawrence Bajc \$2.40.
 Lisbon: Jacob Bergant \$7.80.
 Neffs: Dr. št. 4 SNPJ \$2.50, T. Tolar \$1, F. Pishek \$1.50, skupaj \$5, postal F. Pishek.
 Warren: Dr. št. 321 SNPJ \$15. Po \$2: C. Bogatay (Pawer Pt.), J. Persin, J. Jez. Po \$1: C. Mustar (Girard, O.), F. Petrich, Angela Petrich, Tony Gorence. Po \$0c: L. Tomazin, E. Persen, skupaj \$26. Postal J. Jez.
- PENNSYLVANIA**
 Ambridge: Dr. št. 33 SNPJ \$5, poslala A. Ziberna.
 Berneise: Anton Zornik postal \$7.50. Prispevali so: Po \$2: M. Stavdohar (Girard, O.), John Spruhar (Chicago, Ill.), Art Chater (Pittsburgh, Pa.), Louis Bartol \$1 (Strabane, Pa.), Frank Previc 50c (Girard, O.)
 Johnston: Dr. št. 3 SNPJ \$5. Po \$1: E. Pozon, P. Lukanič. Poslala Mary Vidmar.
 Latrobe: Dr. št. 318 SNPJ \$5, poslala Theresa Matko Arch.
 Library: Dr. št. 386 SNPJ \$10, postal Nick Triller.
 Moon Run: Dr. št. 88 SNPJ \$10, poslala Jerica Gorjup.
 North Braddock: Dr. št. 300 SNPJ \$5, postal A. Rozanec.
 Pook Hill: Dr. št. 44 SNPJ \$10 nabrano med člani.
 West Newton: Dr. št. 64 SNPJ \$5, postal J. Kobe.
- WASHINGTON**
 Renton: Fred Medvesek \$2.25.
- WEST VIRGINIA**
 Elm Grove: Dr. št. 425 SNPJ \$2. Po \$0c: F. Kosem, M. Burnik, J. Prevarek, V. Guzel. Po \$2c: T. Selak, J. Matos, skupaj \$4.50. Postal M. Kosem.
 Windsor Hill: Dr. št. 407 SNPJ \$5, postal F. Kolence. Dr. št. 29 SNPJ \$12, postal L. Verdinec.
- WISCONSIN**
 Milwaukee: Po \$1: J. Tesovnik, J. Kojan, E. Shetina, M. Pivha, V. Wrad, F. Alesh, M. Medvesek, F. Bizjak, F. Murni, A. Garden, L. Kale. Po \$0c: J. Spek, L. Milostnik, H. Ambrozich, M. Rodich. Dr. št. 16 SNPJ \$25. Po \$2: J. Chokel, F. Primozich. Po \$1: J. Radel, A. Gornik, J. Jenko, J. Kump, F. Perko, skupaj \$47, nabral L. Barborich.
 Wilared: Matt Malnar \$1.
- WTOMING**
 Rock Springs: A. Starman \$5. (Postal F. Remitz.)
 Skupaj \$462.60

Kako boste volili?

Chicago, Ill.—Ali boste volili zase ali proti sebi? Vsak pameten človek bi odgovoril, kakšno neumno vprašanje, ker to bi moral vedeti brez da bi vprašal, da bo vsak, ki ni zrel za norišnico, gotovo volil tako, da bo v njegovo korist in v korist njegovim otrokom. Če pa to vprašanje do dobra premislimo, pa dobimo odgovor ravno obratno. Delavci ne marajo, da policijski količki padajo po njihovih glavah, kadar stakajo za večji kos kruha zase in za svoje otroke. Kadar so volitve pa volijo ravno za tiste, ki pošljejo policijo, da tolče po njihovih glavah in razbija stavko. Ljudstvo ne mara da more večje in večje davke plačevati pri vsaki potrebnosti, ki jo kupi, samo zato, da se Ameriko zgradi v prvovrstno militaristično državo in da se drži na krmilu fašistično in militaristično reakcijo v Grčiji, na Kitajskem, v Turčiji, Italiji i.t.d. Sedaj se v vsi silo pripravljamo, da ponovno obožujemo nemški junkerski militarizem in izročimo vladne vajeti v Nemčiji barbarskemu nacizmu, kateri bi mogel biti že davno kaznovan s smrtjo za zločine, ki so jih delali nad nedolžnimi ljudstvi v Evropi, kakor tudi nad našimi ameriški ujetimi vojaki. Sedaj jih naša ameriška vojaška komanda v grupah pomilostuje in jih nastavlja na važna vladna mesta. In vse to se dela z isto propagando kot je delal Hitlerjev nacizem, italijanski fašizem in japonski militarizem: "da se ustavi komunizem." Ko je pa prišlo do vojne, je pa trpelo v splošnem vse ljudstvo. Samo kapitalizem in militarizem je močnejši in bogatejši kot je bil.

podrepanki, militaristi in Wallstreetarji.

Zavedaj se tudi tega, da pod današnjim, kapitalističnim sistemom drvim z veliko bržino v še večjo in večjo inflacijo, novim davkom in v največjo depresijo. Zavedaj se tudi tega, da republikanska in demokratska kombinacija nas ne bo rešila. Reši nas lahko samo ljudska stranka in ta je Progressivna stranka s Henry Wallace in Glen Taylorjem na čelu. Ker Progressivna stranka je bila organizirana iz ljudstva za potrebe ljudstva in ga rešiti pred pretečo katastrofo, v katero ga vodi republikanska demokratska kombinacija.

Teh par dni, ki jih imamo še na razpolago, delajte, agitirajte in na dan volitev glasujte celotno za Progressivno listo. Druge liste pa pustite pri miru. Le na ta način boste volili zase, za svojo družino in proti vojni in za lepšo bodočnost vsega civiliziranega sveta!

Louis Zorko.

AGNES PASARICH PIŠE

Linden, N. J. — Katka Hrvatin je opisala svoje vtise z obiska v Californiji in drugod po zapadu jako lepo. Veliko je prepotovala v tej obljubljeni deželi. Ako bi merili na milje, jaz ne bi daleč zaostala. Marsikaj sem jih prevozila. In jedla težko prisluzeni kruh v raznih deželah. Res da nisem bila še v zlati Californiji, a bila sem v marsikaki drugi državi.

Upam, da mi teh omemb Kati Hrvatin ni bo zametila — saj sva se že srečali v New Jerseyju, ko se je njena družina preselila v New York in nas od tam obiskavala. Prvi je k nam prišel njen soprog Joe. Ko je prispel, sem odprla in se je predstavil: "Sem Joe Hrvatin iz Los Angelesa."

"Stopite notri," sem mu rekla. Nato je mesec pozneje prišla k nam tudi Katka in pa njena hčerka Lillian.

Od takrat smo se za časa njene bivanja v New Yorku še večkrat srečali. Prišla je k nam sama ali pa z družino. Ob naši 20-letnici društva št. 540 SNPJ so bili tudi med nami in smo se razgovarjali. Seznanili smo se z našimi člani in imeli smo se v taki prijateljski družbi prav dobro. Prihodnje leto 1949 pa bomo obhajali 25-letnico. Vršila se bo v naselbini Elizabeth, kjer se je vršila tudi prej omenjena, na kateri so bili Hrvatinovi navzoči. Tu je bilo to društvo tudi ustanovljeno — namreč l. 1924.

Zato Hrvatinove že sedaj opozarjam, naj pridejo tudi na to našo proslavo. Reklā je, da naša je iskala po Ameriki 30 let a končno je naša le naša. In sedaj ved, kje smo. Obe sva bili v St. Louisu; Mo., pa je že tako naneslo, da si nisva dopisovale ali kakor je že bilo. V St. Louisu sem bila leta 1914. Katka je odšla od tam v Chicago, nato v Californijo, v New York in tako

Sem članica SNPJ od l. 1914. Pristopila sem v njo v St. Louisu, Mo.
 Vincent Cankar je bil tedaj predsednik društva št. 107. In od takrat sem ga poznala. Časten mu spomin.

Agnes Pasarich.

Anton Zornik piše

Hermistie, Pa.—Dežuje, ko to pišem. Dolgočasno je. A če začne pisati dopis, ne vidiš ne dežja, ako ne teče po tebi in sploh nič. Samo misliš in pišeš.

Tudi spominjaš se marsičesa v deževnem vremenu. In tako so mi prišli pred oči ljudje, ki so se nekoč norčevali iz socialistične stranke, katere je bila v oni dobi prvoborniljica za delavske pravice. Rekli so mi: "Vi ste sto let prezgodnji," torej naj bi čakali še sto let v borbah za ljudske svobodščine. Pa nisimo.

Rekli so nam tudi, da smo kakor godba, ki igra več milij pred parado.

Pa nisimo—ker naše delo gre dalje. Agitiramo. Trudimo se. In tako delajo napredni ljudje od nekdanj.

Kdo pa je povzročil vse to gorje po svetu? Mar ne kapitalizem?

Sedaj pa se izgovarja za nadleže nad radikale.

Isti večer ko sem to pisal sem bil povabljen tudi v Carnegie Hall, v Pittsburghu, da naj pridem poslušati Normana Thomaasa. Šel sem tja. Vstopnine ni bilo in nekdo jo je moral plačati—namreč stroške.

Slo se je menda zato, v nekakšni tekmi, kateri shod bo boljše obiskan: ali Thomasov, ali Wallaceov. Na Wallaceove shode je bilo treba povsod plačevati visoko vstopnino. Na Thomasovih so bile le kolekte.

In na Wallacejevih shodih je bila udeležba vzlic vstopnini, kar je dokaz, od koga ljudje več pričakujejo.

Ni pa vse zlato kar se sveti. Kajti mnogi izmed onih, ki so v delavskem gibanju bili zmerom z reakcijo, so sedaj za Wallacea.

To ne ustvarja dobre morale, dasi Wallace k temu ne more pomagati. Njemu je za mir po svetu in za socialno pravičnost. Razlik med svojimi pristaši pa noče delati.

Tudi o vzgoji bi lahko precej govorili. Naši starši so vzgojili mnogo otrok v zgodnji mladosti napredno. Toda višja šola pa jih je spremila v reakcionarje. Kako bi se moglo temu odopmoči? Ne drugače kot da pridejo šolske uprave v napredne roke. In le tedaj bo šolstvo služilo ne samo v korist učencev temveč blaginji vsega ljudstva. Koliko so že naši rojaki žrtvovali za vzgojo svojih otrok—večinoma so garali zanje vse življenje. In sedaj—kaj imajo od tega? Namreč starši. In pa delavsko gibanje?

Človek, ki potuje po naselbinah, si v pomenkih predstavlja bodočega Hitlerja, to je, ameriškega Hitlerja. Tak Hitler bi namreč ukazal postreliti tudi starše in druge svoje sorodnike.

V tej borbi poudarjajo, da se gre med komunizmom in kapitalizmom. Srednje poti miru in sodelovanja pa v teh argumentih taki ljudje nočejo videti. Pa vendar obstoja.

Govorimo tudi o svobodi govora. Pa se oglasil na seji društva za besedo v prid teh naših načel in ti ukažejo—sedi, tu ni prostora za politiko! A vsi drugi, ki so za reakcijo, pa lahko govore kolikor jim drago.

Apeliram na naše starejše člane, da ne dajo polne kontrole naši konservativni mladini, ker če to store, bo vse ogromno delo naše pionirske generacije razpadlo v nič.

Ne obsojam vse mladine, ker med njo so izjeme. A so redke in vidite bolj in bolj, kako izginjajo tudi tisti fantje in dekleta, ki so bili nekoč napredno vzgojeni in so v družini in javnem življenju sploh napredno delovali.

Propaganda opojnih sredstev s strani kapitalizma zastruplja naše ljudstvo in temu se bi morali svobodoljubci ljudje

Vladni uslužbenci nas ogramno stanejo

Uslužbenci zvezne vlade, dalje uslužbenci posameznih držav ameriške unije ter okrajni in občinski nameščenci nas stanejo vsoto eno milijardo dve sto milijonov dolarjev vsak mesec, ali milijon dolarjev na mesec več kakor pa med vojno na svoji najvišji točki v zgodovini te dežele.

Seveda mnogi vladni uslužbenci prejemanjo plačo tudi za službo, a na milijone dolarjev pa gre takoj uradnikom, ki le čerke prejemajo ne da bi kaj delali zanje.

Odsotnost z dela v industriji jako nizka

V delavskem departmentu so izračunali, da je lani izostal z dela v industriji povprečen delavec samo 9.6 dni, torej niti deset dni v celem letu. Od tega odpade vzrok za odsotnost 6.5% na bolezn in na nesreče pri delu.

Koliko dni pa so bili odsotni gospodarji industrije, bank in rudnikov? Statistika delavskega departmenta tega ne pove, ker naša vlada je pač za "free enterprise" in ako si med bogataši ti ni treba drugega kot uživati življenjske brez dela.

Pač v socializem

Socialistični graditvi so potrebni izobraženi ljudje, za izobražene ljudi pa ne moremo imeti tistih, ki samo mnogo čitajo, temveč one, ki se temeljito ukvarjajo z materialistično filozofijo, ki ustvarjajo bogastva znanosti, ki dojemajo prečistano in razumeje, kako je treba združiti revolucionarno teorijo z revolucionarno prakso. — I. M. Kalinin.

Kjerkoli in kadarkoli, spominite se Proletarca in zbirajte prispevke v njegov tiskovni sklad.

Proletarec je vaš list. Prispevajte ga svojih nabornih in prijateljev, da se nuroče nanj.

Naročite si prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja!

upreti.

Zelo priporočam našim ljudem, da pomagajo—dokler je še čas, nabirati oglase v Ameriški družinski koledar. In da prispevamo za obvarovanje vseh teh naših naprednih ustanov, ki so vsled inflacije in pa zaradi brezbriznosti prišle v silovito stisko.— Anton Zornik.

Uršula Zattich poroča

Springfield, Ill.—Poletje je za nami—zima je na pragu. Jesenski dnevi so nam napravili naravno krasoto, ob enem nas spominjajo, da so pred nami čimkrajši dnevi in vedno daljše noči.

Listje na drevju je v barvah in odpada. Kmalu bo tu starka zima dolgočasna.

Toda se ne bom preveč dolgočasil, zato obnavljam naročnino na Proletarca in prilagam v ta namen \$6. Kar je odveč, naj gre v tiskovni sklad.

Vem, da je list v stiski in da je vreden podpore. Veliko sem se že potrudila, da bi mu dobila vsaj enega novega naročnika, pa je bilo zaman.

Steč naše mesto ni posebno majhno. Tudi veliko Slovencev živi v njemu. A žal, da so mnogi za vse brezbrizni. Posebno za take liste kot je Proletarec. A ima ta list tukaj tudi mnogo prijateljev in podpornikov.

Res—živimo v silno resnih časih in inflacija nas davi. Prošenj za podporo vsake sorte je mnogo na društvenih sejah. A kar se Proletarca tiče, ako bi vsak naročnik, ki mu je kaj za ta list, pomagal po svojih močeh, pa bi šlo vse po sreči.

Čestokrat nam pravijo v tej ali oni nabiralni akciji: "Opustite en obed na dan." Ali pa, "ne jejte mesa en dan v tednu," itd. In da bi tisti prihranek potem poklonili v tak in tak dobrodelnim namen:

Morda bi se to obneslo tudi v sedanji kampanji za Proletarca. Ohzaniti ga moramo za vsako ceno.

Iz njega so se naši ljudje veliko naučili in silne bitke je vodil za napredne stvari.

—Zelo rada čitam v Proletarcu

dopise iz vseh krajev Amerike: npr. Toneta Shularja poročila in komentarje iz Kansasa, dopise "Big Tonyja" iz Kalifornije in sploh vse druge.

Shularja osebno poznam in tiste kraje, ki jih on omenja. Pred leti smo tudi mi tam živeli, zato se dežele sončnih rož velikokrat spominim. Žal, da nisvo bile lepe. Morali smo po svetu za kruhom tudi iz Kansasa.

Tone Shular, le še piši! Tvoj dopis takoj prečitam in ne le jaz ter tudi marsikdo drugi tudi po dvakrat in več. Včasih napišeš kaj takega, da se smejemo, včas pa tako, da nam pridejo solze v oko.

In "Big" Tony naj se pogosteje oglašuje, četudi mu je urednik nedeavno dopis zakasnil. Bo pa v prihodnje bolj pazil. "Big" Tony se ne ustraši iti med ljudi in jim reči: "Boste kaj dali v podporo Proletarcu?" In nato igra na koncertino, se smeje in odmiel je money order v tiskovni sklad. Saj poznam naše napredne Kansasance, med katere spada tudi "Big" Tony.

Seveda našli tudi on na zadnjake, kajti te se dobi vsepovsod—menda jih je veliko več kot pa naprednjakov.

Tudi je res, da nekatere "ženice" možu ne puste, da bi bil "napreden", a je tudi res, da je med nami veliko naprednih rojakinj.

Naj še k temu dopisu dodam, da je prireditelj Delavskega doma — zvana vinska trgatev — prav fino izpadla. Vršila se je 9. oktobra. Gospodinski klub Delavskega doma, kakor tudi dom sam se vsem za naklonjenost prav lepo zahvaljuje.

In h koncu—Proletarcu želim v sedanji kampanji mnogo prispevkov ter veliko novih naročnikov.— Uršula Zattich.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim potee
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARČEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglasaite v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
- Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARČEVE knjigarne
- Poskrbite, da si naroče AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi vsvojem in starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

PRISPEVKI V POMOČ AMERISKEMU SLOVANSKEMU KONGRESU

Zbrani od delegatov slovenske sekcije 25. septembra 1948, ob priliki 4. zborovanja Ameriškega slovenskega kongresa v Chicago, Ill.

Darovali so:	
Podružnica št. 1, SANS, Detroit, Mich.	\$ 10.00
" " " 2, " Chicago, Ill.	10.00
" " " 3, " Pittsburgh, Pa.	10.00
" " " 25, " Chicago, Ill.	20.00
" " " 54, " Chicago, Ill.	15.00
" " " 56, " Milwaukee, Wis.	5.00
Podružnice SANSa, v New Yorku, N. Y.	5.00
Društvo št. 1, SNPJ, Chicago, Ill.	15.00
" " " 3, " Johnstown, Pa.	10.00
" " " 102, " Chicago, Ill.	15.00
" " " 104, " West Allis, Wis.	5.00
" " " 121, " Detroit, Mich.	10.00
" " " 192, " Milwaukee, Wis.	5.00
" " " 289, " Tire Hill, Pa.	10.00
" " " 427, " Coverdale, Pa.	20.00
Federacija društev SNPJ za zapadno Penno.	25.00
Progressivne Slovenke, krožek št. 8, Milwaukee-West Allis, Wis.	5.00
Progressivne Slovenke, krožek št. 9, Chicago, Ill.	10.00
Progressivne Slovenke, krožek št. 10, Johnstown, Pa.	10.00
Slovenski narodni dom (John R. Street) Detroit, Mich.	25.00
Ženski odtok Slovenskega narodnega doma, Detroit, Mich.	10.00
Skupna slovenska društva Velikega New Yorka	40.00
Društvo št. 557, I.W.O., Brooklyn, N. Y.	5.00
Prijatelji društva sv. Alojzija, Conemaugh, Pa.	25.00
Postojanka Amer. slovenskega kongresa, Johnstown, Pa.	25.00
Klub Wallace for President, Johnstown, Pa.	10.00
Ethel Kristan, Grand Haven, Mich.	10.00
John Pollock, Cleveland, Ohio	5.00
Josie Zakrajšek, Cleveland, Ohio	5.00
Frank Japich, Chicago, Ill.	5.00
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	10.00
Joseph Oblak, Chicago, Ill.	5.00
Louis Zorko, Chicago, Ill.	1.00
Alojzija Barut, St. Louis, Mo.	5.00
Ciril Medved, St. Louis, Mo.	3.00
Theresa Speck, St. Louis, Mo.	5.00
Mary Vidmar, Johnstown, Pa.	1.00
Anton Zornik, Herminie, Pa.	2.00
Slovenski ameriški narodni svet, Chicago, Ill.	100.00
	\$512.00

Ob isti priliki so delegati in delegatkinje darovali v spomin pokojnega Vincent Cankarja vsoto \$28.55, in namesto cvetic, se je ta znesek izročil br. John Pollocku za obrambo svobodnega tiska.

MIRKO G. KUHEL, gl. tajnik SANSa.

Važnost predsedniških volitev v tem letu

F. A. VIDER, predsednik SANSa

Tako važne predsedniške volitve za ameriško ljudstvo kot v tem letu najbrže še nismo imeli od Lincolnove dobe, zato je dolžnost slehernega volilca, prej ko se odloči komu bo oddal svoj glas, da se temeljito seznanji s programom političnih strank.

Danes ravno tako sistematično naši vladarji, kakor to nacija v Nemčiji pod Hitlerjevimi vodstvom, pripravljali načrte drugo svetovni vojni, tudi oni v tej deželi polagajo priprave za zanesitev tretjega svetovnega požara, kateri je lahko poslednji. Vse, kar slepo ne služi njihovi propagandi in interesom zagovornikov brez omejenega izkoriščanja ljudskih mas; ki obsoja kratenje civilnih svobodščin ameriškega ljudstva, ki kritizira preganjanje tistih državljanov, ki imajo pogum povedati ljudstvu resnico, je postavljeno na javni tribunal in pobarvano s komunističnim strašilom. Ako nisi hlapčevsko ponižen in zadovoljen z vsem, kar servira demokratsko-republikanska koalicija, ter mogoče ni denarni in trgovski interesi, tedaj si smatran kot nevaren prekucuh, neolajen državljani republike. Toda te vrste strašila ne plašajo poštenih in razsodnih državljanov, kar potrjujejo silajno obiskani Wallaceovi shodi, za katere je treba tudi plačati vstopnino in končno pa se kaj prispevati v kampanjski sklad. To je najboljši odgovor tistim, ki hočejo s šovinističnim strupom zanetiti v delavskih vrstah sovraštvo in prepir.

Največja tragedija za ameriško delavstvo, posebno pri letošnjih volitvah, je v tem, ker glavni načelniki vodstva strokovno organiziranega delavstva ne služijo delavstvu, ampak tistim, zoper katere se je delavstvo organiziralo v obrambo svojih pravic. Izjem pri glavnih predsednikih unij ni nobenih, pa če tudi je predsednik rudarske unije, John Lewis, na konvenciji svoje organizacije udaril po svojih kolegih. Lewis je udaril tudi po Trumanu na eni strani, na drugi je pa "kadil" predsedniškemu kandidatu republikanske stranke, Deweyju, kateri je pa njegovo kadilo odklonil in Lewisu povedal, da je za Taft-Hartleyjev akt.

Kako naj unijski delavci pri letošnjih volitvah volijo za svoje prijatelje, kot jim priporoča visoko vodstvo, če ne bodo volili Progressivne stranke, pove naslednje dejstvo. Pregled, ki je bil uveden, da se ugotovi, koliko izmed 246 kongresnikov, ki so glasovali za Taft-Hartleyjev protidelavski zakon, je bilo ponovno nominiranih, govori, da nič manj kot 235 je bilo ponovno izbranih od republikanske in demokratske stranke. To pomeni, da bodo lahko mnogi delavstvu sovražni kongresniki ponovno izvoljeni, po zaslugi zavajalne taktike od strani vodstva, kar se zna nad delavstvom samim po volitvah brtko maščevati.

Ce hočemo na tem kontinentu živeti v miru ter odvrtni ponovno svetovno klanje; ako smo za stabilnost cen in plač, za upostavljanje civilnih svobodščin, ako hočemo odpraviti delavstvu škodljive zakone, če hočemo iztrgati vladno iz rok militaristov, vojnih hujsakačev, wall streeta, itd., tedaj ne moremo na dan 2. novembra glasovati za drugo listo kandidatov, kot progresivno listo.

Kandidati, ki so postavljeni od progresivne stranke, so kandidati izbrani iz ljudstva in zastopniki ljudstva, ne pa zastopniki privilegiranih interesov, kot jih je postavila demokratska in republikanska stranka. Boj reakcije proti novi politični stranki ni boj proti Wallaceu in progresivni stranki, ampak boj proti ameriškega delavnemu ljudstvu, od strani mogočnih finančnih, industrialnih ter drugih interesov, ki se boje da če zmaga nova stranka, bodo izgubili kontrolo nad vlado v Washingtonu.

Bratje, sestre in rojaki! Če hočete dobro sam, sebi in svojim otrokom, kakor ameriškega narodu vobče, tedaj boste storili svojo dolžnost 2. novembra.

Naročite si prihodnji letnik Ameriškega društvenega koledarja!

Prispevajte v sklad za ohranitev Proletarca!

Vesti Iz New Yorka

New York, N. Y.—Ameriški Slovenci smo res tako povezani med seboj, kakor da je Amerika mala Slovenija. Velike razdalje nas nič ne motijo. Ako se v tem ali onem kraju sproži dobra ideja za to ali ono koristno stvar, dobi takoj odmev iz najrazličnejših krajev dežele. Ravno tako ako briga in zanima čitatelje naših listov kakša posebna stvar o kateri so čitali v enem ali drugem listu. Ni dolgo tega, ko je neka ženska zelo trpela na kolcanje—ameriški dnevniki so pisali o tem, bilo je na radiju in tudi v nekaterih naših listih. Takoj so se dobile med nami rojakinje, ki so želele ženski pomagati. Pisale so listu, ki je prinesel vest in navedle kaj bi koristilo, ena od rojakin pa je dala ime in naslov zdravnika, ki je v podobnem slučaju bolniku uspešno pomagal. Vse te informacije so bile odposlane na pristojno mesto in so znabiti tudi kaj koristile.

To je en primer, ki kaže kako pazno naši ljudje sledijo pisanju naših listov in kako jih ti povezujejo med seboj. Omenjeni primer hkrati odraža dobrosrčnost naših ljudi, ki so pripravljene pomagati svojemu bližnjemu v nesreči, pa če je naše krvi ali ne. To so doslej v veliki meri pokazali v nudenju pomoči svojim ljudem tam preko in po možnosti so pripravljene pomagati tudi zdaj ako se gre za dobro stvar. O tem sem se pričelala ko sem pred nedavnim apelirala v treh naših listih za prispevke s katerimi bo naš Jugoslovansko-ameriški ženski odbor nakupil raznih drobnih potrebščin in blaga za otroške domove v Jugoslaviji. Tozadevno prošnjo je omenjeni newyorški odbor prejel od tov. Dedjer od Jugoslovanskega rdečega kruga. Naj o tem podam nekaj podrobnosti.

Otrokom vsak rad pomaga

Darove za nakup potrebščin otroškim domovom so poslali dosedaj tako posamezniki kot skupine. Navedem naj imena po vrsti kakor jih beleži moja potrdilna knjižica. Prva se je oglasila s \$5 mrs. L. Kravos iz Wampuma, Pa.; mrs. Apolonija Lusi, Chicago, Ill., je poslala \$2; mr. Klement Hlebanja, Fort Pierre, S. D., \$3; "Washingtonska Slovenka" \$10; krožek Prog. Slovenk št. 16, Strabane, Pa., \$17; pravzaprav je krožek daroval deset dolarjev, ostalo so prispevale: Mary Kosmac, Mimi Retzel, vsaka po dva dolarja; Mary Zupančič, Mimi Pavcic in Frances Bartol, vsaka po dolarju; znana zavedna Slovenka Christine Nadvenski iz Oglesby, Ill., je poslala \$8, ki so jih prispevali: mr. in mrs. J. Kerne, mr. in mrs. J. Pohar, mr. in mrs. L. Mentz in mr. in mrs. F. Nadvenski, vsak od teh parov po dva dolarja; Theresa Gerzel iz Aliquippa, Pa., ki je žena naprednega mišljenja, je poslala v imenu krožka Prog. Slovenk št. 13 \$24.30; deset dolarjev je dal krožek iz blagajne, ostalo so zbrale članice med seboj; iz Pueblo, Colo., se je oglasil Ludwig Yoxey, ki je v imenu SANS-ove podružnice št. 109 poslal \$25; spomnil se je sirot v domovini tudi krožek Progressivnih Slovenk v West Allis, Wis., v imenu katerega je poslala \$25 Anna Puncer, ki je tudi poznana kot zavedna in napredna žena.

Skupna dozdaj prejeta vsota znaša \$119.30 in nadejamo se, da se bo še ledo spomnil sirot v stari domovini in poslal kak prispevek. Dobrodošel je vsak dolar. Kar bomo prejeli odslej, bo porabljeno za nakup dodatnih potrebščin. Zelo jim je treba linoleja za podove, dalje higijskih in šolskih potrebščin za otroke in nadejamo se, da bomo mogle nakupiti znatno količino tega, zakar smo bile naprošene. Zbirajo med svojimi ljudmi tudi sestre Srbinje in Hrvatice.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
8:30 to 9:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8449
If no answer—Call
Austria 5788

Kaj pravijo v pisnih
Ne bilo bi prav docela spustiti iz poročila o gornjih prispevkih pisem, ki so spremljala darove. "Washingtonska Slovenka" je žena čestitljive starosti, toda se ji sirote v domovini smilijo in jim je že večkrat pomagala po svoji močnosti z darili v gotovini in blagu; njena pisma vedno odražajo globoko ljubav in navezanost na rodno domovino in posebno rada pomaga otrokom. V Pueblo, Colo., so očividno o apelu razmotrivali na seji SANS-ove podružnice, ker piše rojak Yoxey, blagajnik, "da je podružnica št. 109 sklenila poslati ček za nabavo za prošnih potrebščin. Mrs. Nadvenski piše, da sta se z možem peljala na farmo Johna in Josie Pohar, kjer sta našla že prej omenjene rojake in so pred razdomom med seboj zbrali malo vsoto, da se tako odzovejo apelu. "Pravi, da bodo zbrale kaj tudi pri tamkajšnjem krožku Prog. Slovenk. Mrs. Kravos piše, da rada pomaga sirotam tamkaj, ker ve, da so v resnici potrebni. Omenja, da je poslala paket osirotelemu otroku v Sv. Križu na Vipavskem, kateremu so očeta ubili Nemci. Paket se je po njenem mnenju zgubil, ker ga dolgo po odposlanju še niso temkaj prejeli. (K temu bi hotela pripomniti, da včasih paketi pridejo na svoj cilj po dolgih mesecih. Moje pakete so prejeli v nekaterih slučajih po preteku 6 mesecev in več.)—Apolonija Lusi izraža upanje, da bomo mogle z ladjo "Radnik" odposlati čimveč potrebščin in pravi, da je z zanimanjem čitala poročilo o newyorških pristaniških delavcih, ki niso hoteli nakladati blaga na "Radnik" po drugi strani pa je čitala kako so v tej deželi zbrali velike vsote za pomoč italijanskim otrokom—jugoslovanskim ne bi privoščili niti tega kar ameriški Jugoslovani sami zberejo skupaj.

Mrs. Puncer je enostavno poročala, "da Krožek P. S. št. 8 v Milwaukee pošilja \$25 za jugoslovanske otročiče. . . . Enako se izražata Frances Bartol in Theresa Gerzel v imenu svojih krožkov Prog. Slovenk.

Vsem skupaj lepa hvala in naj to služi za spodbudo, da se še kdo spomni sirot v Jugoslaviji, na katere je svet v tem zmedenem povejnem času kaj hitro pozabil. Ne smemo pa jih pozabiti mi, ki smo njihove krvi. Njihovi očetje in matere, bratje in sestre, so vsi dali svoja življenja za skupno zaveziško stvar, za zmago, ki je nas tukaj obvarovala strahot, ki jih je prinesla Italija in Nemčija s svojimi zaveznicami vred Jugoslaviji in drugim napadenim in podjarmljenim deželam.—O nabavi potrebščin in drugem bo poročano enkrat kasneje.

Še o ženski razstavi

Letos je precej več zanimanja za našo letno žensko razstavo in mnogo naših rojakin, ki pišejo po božične karte, izraža željo, da bi mogle to razstavo osebno videti. Nekateri iz bližnjih krajev pravijo, da bodo skušale priti v New York ob tej priliki. Kot že poročano, se razstava prične 1. nov. in zaključuje v nedeljo 7. novembra. Vstopnina je samo 60c z davkom vred. Razstava je v 71st Regiment Armory, 34th Str., New York, N. Y. Ker je več zunanjih vprašalo za te informacije, sem jih tukaj ponovno navedla.

Razstava je vedno zelo zanimiva, ker razstavijo najrazličnejše umetniške ročnih del in drugega ženski odbori zastopajo različne narodnosti iz katerih sestojata naša nova domovina, ki je bila dolgo dobo pribežališč milijonom ljudi, ki so si hoteli tukaj zaslužiti boljši kos kruha.

Na jugoslovanskem programu, v četrtek, 4. nov., bodo nastopili tudi pevci in pevke "Slovana"—nekaj so govorili o tem, da bi nastopil dekliski zbor, ker je to ženska razstava. Kadar koli bodo to urediti, bo dobro ker tudi Slovanska dekleta lepo zapojejo. Le to naj poskrbe, da pridejo v narodnih nošah.—Kot solistka v petju in plesu bo nastopila Miss Josephine Peshel iz Brooklyna, ki se že iz otroških let vadi v tej umetnosti. Nastopil bo tudi hrvaški pevski zbor "Jedinstvo" in jugoslovanska plesna skupina otrok in odraslih, kakor še nekaj drugih talentov. Program se bo pričel ob 9:15 zvečer ter bo trajal do desetih.

Božične karte se imamo

Dospelo je število pisem, v katerih rojaki in rojakinje vprašujejo, če se imamo božične karte za zunanje naročevalce. Seveda jih imamo. So po deset centov komad in predstavljajo slike iz Jugoslavije. Jih je 6 vrst, po ena slika ali karta za vsako jugoslovansko republiko. Za slovensko smo zbrale slovenske vas pozimi. Je zelo mična zimski slika in prava božična karta. Na sliki je "znamenje"—Kristus na križu ob poti in pa slovenski kozolec! Se spominjate kako je Robert St. John zapisal v svoji knjigi "The Silent People Speak," da kozolec ni videl nikjer drugje kot v Sloveniji? Well, me smo gledale, da naša slovenska božična karta vsebuje to posebnost in tipičnost slovenskih vasi—kozolec in pa znamenje ob poti. Karte dobite na naslovu: Anna Krasna, 200 W. 67th Str., New York, N. Y. Lepe in značilne so tudi ostale karte, ki predstavljajo Srbijo, Hrvatsko, Makedonijo, Bosno-Hercegovino in Črno goro.

Boglonaj urednikom!

Kakor ima pogosto navado zapisati urednik Terbovec, tako se tudi jaz v imenu našega ženskega odbora zahvaljujem našim urednikom, ki so priobčili moja poročila, z domačim "boglonaj" ter se pripravam za v bodoče, ko se morda spet zgledim s kakimi vestmi iz New Yorka ali čim podobnim.

Prireditve, ki sem jih zadnjič omenila, so lepo uspeli. Naš lokalni krožek Prog. Slovenk je prav lepo in veselo praznoval svojo prvo obletnico, ob zelo lepi udeležbi mladih in starih, ki so se vrtili, da se jim je kadilo izpod pet. Programa ni bilo, navzočim je bilo prav ob kratkem objasnjeno, da je večer posvečen prvi obletnici in na žene in dekleta je govornica apelirala, naj pristopijo h krožku.—Nedeljski shod za Wallacea v Jugoslovanskem domu je istotako lepo uspel.—Tam so imeli pester program petja in plesa—govorniki so bili: Adamič, Baloković, Johannes Steel, Conally, Agnes Vukčević itd. Vaša poročevalka je bila zaposlena s prodajanjem božičnih kart na obeh prireditvah, pa ni mogla vsemu točno slediti.

—A.P.K.

je to ženska razstava. Kadar koli bodo to urediti, bo dobro ker tudi Slovanska dekleta lepo zapojejo. Le to naj poskrbe, da pridejo v narodnih nošah.—Kot solistka v petju in plesu bo nastopila Miss Josephine Peshel iz Brooklyna, ki se že iz otroških let vadi v tej umetnosti. Nastopil bo tudi hrvaški pevski zbor "Jedinstvo" in jugoslovanska plesna skupina otrok in odraslih, kakor še nekaj drugih talentov. Program se bo pričel ob 9:15 zvečer ter bo trajal do desetih.

Božične karte se imamo

Dospelo je število pisem, v katerih rojaki in rojakinje vprašujejo, če se imamo božične karte za zunanje naročevalce. Seveda jih imamo. So po deset centov komad in predstavljajo slike iz Jugoslavije. Jih je 6 vrst, po ena slika ali karta za vsako jugoslovansko republiko. Za slovensko smo zbrale slovenske vas pozimi. Je zelo mična zimski slika in prava božična karta. Na sliki je "znamenje"—Kristus na križu ob poti in pa slovenski kozolec! Se spominjate kako je Robert St. John zapisal v svoji knjigi "The Silent People Speak," da kozolec ni videl nikjer drugje kot v Sloveniji? Well, me smo gledale, da naša slovenska božična karta vsebuje to posebnost in tipičnost slovenskih vasi—kozolec in pa znamenje ob poti. Karte dobite na naslovu: Anna Krasna, 200 W. 67th Str., New York, N. Y. Lepe in značilne so tudi ostale karte, ki predstavljajo Srbijo, Hrvatsko, Makedonijo, Bosno-Hercegovino in Črno goro.

Boglonaj urednikom!

Kakor ima pogosto navado zapisati urednik Terbovec, tako se tudi jaz v imenu našega ženskega odbora zahvaljujem našim urednikom, ki so priobčili moja poročila, z domačim "boglonaj" ter se pripravam za v bodoče, ko se morda spet zgledim s kakimi vestmi iz New Yorka ali čim podobnim.

Prireditve, ki sem jih zadnjič omenila, so lepo uspeli. Naš lokalni krožek Prog. Slovenk je prav lepo in veselo praznoval svojo prvo obletnico, ob zelo lepi udeležbi mladih in starih, ki so se vrtili, da se jim je kadilo izpod pet. Programa ni bilo, navzočim je bilo prav ob kratkem objasnjeno, da je večer posvečen prvi obletnici in na žene in dekleta je govornica apelirala, naj pristopijo h krožku.—Nedeljski shod za Wallacea v Jugoslovanskem domu je istotako lepo uspel.—Tam so imeli pester program petja in plesa—govorniki so bili: Adamič, Baloković, Johannes Steel, Conally, Agnes Vukčević itd. Vaša poročevalka je bila zaposlena s prodajanjem božičnih kart na obeh prireditvah, pa ni mogla vsemu točno slediti.

—A.P.K.

THE BIG RACE!

Združeni narodi v homatijah, ki jih ne morejo rešiti

(Nadaljevanje na 5. strani.)

kapitalizem v Nemčiji spet utrjevalo. Zato zelo zameri angleški delavski vladi, ker je svojo izjavo za socializacijo v angleški čbni Nemčije preklcala in prav tako Francija v svoji.

Torej ker so se v Washingtonu odločili ohraniti anglo-američno naravno noče, da bi se risko in francoski del Nemčije kapitalizmu za vsako ceno — magari tudi za vojno ceno — bo Rusija ohranila svoj del Nemčije, vstevši Berlin, za svoj način vladnega sistema.

Veletopsestva je že razdelila. Industrija je podržavljena. In socializacijo v sovjetski coni se izpopolnjuje.

Nemcem razdruženje nevršečno

Nemci nič ne veselijo, da se po tolikem času, od kar so bili poraženi, bivši zavezniki še vedno ne morejo razumeti, kakšna naj bo mirovna pogodba z novim rajhom in potem pa se umakniti iz države.

In kot se zdi, prave mirovne pogodbe še dolgo ne bo. Anglo-saški blok bo gradil zapadno Nemčijo v svojem območju proti Rusiji in slednja pa si bo prizadevala, da si organizira vzhodno Nemčijo v območju svojega ekonomskega in političnega reda.

Tako razmerje seveda ni zdravo. Nemci bodo sili v združenje in vprašanje je, katera sporazna država bo med njimi s svojo propagando boljše uspela. Za enkrat — saj tako trdijo ameriški časnikarji, ima med Nemci največje privlačnosti ameriška vlada. Angleška skoro nič. Franciji so Nemci sovražni in Rusiji še bolj.

Tak je torej problem kar se Nemčije tiče.

Težave na Jutrovem

In tako kakor ne morejo Zdr. narodi ničesar konkretnega storiti glede sporov med veliko četvorico v Nemčiji, tako so tudi brez moči glede palestinskega vprašanja. Zato ne, ker tudi glede Palestine odločati zgolj ameriška in angleška vlada. Zidje se tega dobro zavedajo in magnatom na Wall Streetu in v Washingtonu jako zamerijo, ker vodijo politiko profitarstva tudi v tem slučaju, ko se gre za bodočnost židovstva.

Tudi na Grškem ne gre vse gladko. In Grki se pritožujejo, da je namen ameriške interven-

cije zgolj ščitenje reakcije, oljnih polj in izkoriščevalcev, ne pa pomagati grškemu narodu. In isto velja o Kitajski.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

bo da je v Rusiji, ker ljudje beže iz nje. In iz Čehoslovaške, iz Jugoslavije in Romunije. Ljudje, ki ne znajo gledati ne naprej in ne nazaj, pa se ne morejo spomniti, da je iz prejšnje (carjeve) Rusije bežalo v razne kraje po svetu stotisoče ljudi. In ko je bilo carizma konec, se jih je na tisoče vrnilo — torej na tisoče in tisoče več, kot pa jih je pobegnilo iz nje. Isto velja za ostale dežele, ki so nazivane za sovjetske "satelitke".

Kardinal Hlond je med poljsko duhovščino eden izmed onih, ki se med okupacijo ni udinjal Hitlerju in je rajše pobegnil. Toda sovražil je tudi Sovjetsko unijo in se v propagandi boril proti nji v ubežništvu in potem — po vojni — ko se je vrnil. Koncem oktobra je kardinal Hlond umrl. In zapustil je poljski hierarhiji sovraštvo do Kremla in do nove poljske vlade. Duhovščina na Poljskem se namreč ne more sprizniti z dejstvom, da starega režima ne bo več nazaj.

Nemški propagandisti pravijo, da bo v zapadnem delu Berlina to zimo vsled sovjetske blokade mrzlo, ker z letali se ne bo moglo dovažati dovolj premoga in drv. Toda Nemce "propagandisti tolažijo", da je oziroma da bo v Sibiriji to zimo še veliko bolj mrzlo kakor v — Berlinu. In tolažba kajne veliko zaleže.

Stroški unij CIO v kongresni kampanji

Unije CIO so potrošile v kampanji za poraženje kongresnikov, ki so glasovali za Taft-Hartleyjev akt \$378,508. Tako so poročali merodajnemu uradu zvezne vlade, kakor zahteva volilni zakon.

SLOVENE RECORDS

- 10-inch records 75c COD, plus postage
- C-1501 Be happy, polka
- C-1502 Bye-bye-baby, polka
- C-1514 My honey is wandering in Tyrol; St. Clair polka
- C-1520 Tea for polka; Jolly polka
- F. Yankovic and his orch.
- C-1192 Alpine waltz
- Lampighter's polka
- C-1211 Village tavern polka
- Lumberjack — polka
- C-1215 Marianna polka
- Hit and miss polka
- F. Zajc and his Polkateers
- T-103 Silk Umbrella polka
- London Tree — waltz
- T-104 Tivoli Park Polka
- Village Square Polka
- T-114 Red Wine — Polka
- Balweiss waltz
- Ernest Benedict Quartet
- E-374 Na Marjanec, Polka
- Charles (Clara) Polka
- Clevelandki Valček
- Mala Noćak, Polka
- J. Perush and his Tav. Band

Write for free list of all new SLOVENE RECORDS, the largest selection in U.S., by the best Slovene artists, to: PALANDECH'S 385 S. Clark Street, Chicago 5, Ill.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah
Pišite po cenik PROLETARCU
2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMIERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MICHIGAN 3145
1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Ballots Defend
Your Freedom

BE SURE TO VOTE
THIS YEAR AND
EVERY YEAR

Skipping Around

By Skippy

In Europe there are many different political parties. Many of them have the word "Democrat" or "Republican" with a prefix or suffix. The only likeness between the parties of this country and those of Europe is, in some cases, the name.

Is it not possible that the Communist party in this country differs from that of others? It is logical that there could be as great a difference between the two parties of this and foreign countries.

Russia is a country whose government is dominated by the Communist party. Any person well acquainted with political parties will tell you Russian communism is not a true communism. It is a distorted form of that party.

Are we sure that the only thing the Communist party in this country is working toward is world domination? That all they are interested in is overthrowing the government? We are led to believe that is their only desire.

In this democracy of ours we are supposed to have many freedoms of which we are to be proud. Can you call it a true freedom when you are discriminated against because of party affiliation?

Recently a kindergarten teacher in Baltimore was dismissed from her position because she openly admitted being a member of the Communist party. I guess the school board was afraid that she would try to organize the "kiddies" to overthrow the government.

Not so long ago I had an argument with one of my best buddies down at work. Because I happened to say something in favor of Henry Wallace and the Progressive party, my friend immediately labeled me a "Communist." I didn't want to spoil our friendship, so I changed the subject and just forgot about politics.

I know a guy that wore a "Wallace button" on his lapel to work a few times. I wasn't long before he started getting put on the worst jobs in the shop. The bosses were against him and he could do nothing about it. Because he belonged to a party that was labeled "communist" by its fearful competitors, he was discriminated against.

With the propaganda war going full blast against anything that is not labeled "Republican" or "Democrat," it is becoming increasingly difficult to have true freedom of political belief.

WHERE TRUMAN BLUNDERED

K. M. LANDIS II in The Chicago Sun-Times

LOGANSPORT, Ind.—I CAN'T HELP BUT feel sorry for President Truman. Whenever he tries to act like a President, he gets into hot water.

Everybody remembers what happened two years ago when he okayed Henry Wallace's speech on foreign policy without asking permission from the State Department.

It embarrassed Sec. Byrnes so much in Paris that Truman had to kick Wallace out of the cabinet in order to get back in good standing.

The same thing has happened again, except this time it is Sec. Marshall who has been embarrassed in Paris. And now there is no one for Truman to fire but himself.

What caused the President to think he could intervene in our foreign policy is a mystery that has not yet been explained.

When he asked for free radio time to make a "non-political" address of international significance, the networks were highly suspicious. So they demanded details, and received the astonishing information that the President intended to send Chief Justice Vinson as his personal emissary on a peace mission to Moscow.

As a rule, Presidents don't use

Oil, Shoe Trusts Extend Influence

OIL COMPANIES FEARFUL

PRAGUE, Czechoslovakia (CNS)—Major oil companies are fearful of co-ops' possible influence in the oil industry, declared J. M. Davidson, president of the Scottish Co-op Wholesale Society, when the Congress of Int'l Co-op Alliance discussed the need for United Nations to administer the world's oil reserves.

Said Mr. Davidson: "The fact that observers from major oil companies sat in the galleries at the Zurich Congress of the ICA when matters affecting oil were under discussion is admission enough that they are fearful of the influence that co-operatives may be able to exert in the oil industry. The oil combines are impressed and disturbed by the fact that the efforts of co-operatives to place the administration of oil under the United Nations have been more effective in high places than most of us realize."

PRICES FIXED IN CANADA

OTTAWA, Can.—Uncle Sam's shoe monopoly has extended its tentacles across the border and apparently comes pretty near fixing the price of every pair of shoes worn by Canadians.

That's the charge made by O'Neill O'Higgins, ace official of the Wartime Prices and Trade Board, at hearings on the high cost of living being held by a royal commission, which is about the highest government investigating body in the Dominion. The probe has been taken up where a special committee of the House of Commons left off when Parliament adjourned.

Profits Go To Germany

Two inconspicuous news items have important meaning for the American people.

One is a report that American businessmen increased their "foreign investments by \$8 billion in 1947, to a total of nearly \$29 billion.

The other is a statement by General Lucius D. Clay, American military governor in Germany, that the ban on foreign investments in Germany may soon be lifted.

In short, American industrialists and financiers are again doing what they did after the First World War—taking billions in profits from the American people, and sending the money abroad to build up industries to compete with the products of American workers.

Serious Series

In Ohio, PAC took advantage of the high fever pitch over the Cleveland Indians' final drive to the American League pennant.

Registration handbills—"Don't Strike Out on Election Day"—were handed out at the stadium to the 80,000 who attended daily.

The brewery that broadcast the games agreed to include spot registration announcements. Five sound trucks cruised the city. Airplanes trailed banners over the city.

50% of Government Budget Goes Toward Expenses of Cold War

THE COLD WAR has its economic side which does not make the headlines. But the economics of the cold war affect the living standards of workers and their families.

To begin with, there is the cost of the cold war in dollars-and-cents which come out of the pockets of the American people. In the 1949 fiscal year—the 12 months starting July 1, 1948—the direct and indirect costs of the cold war will run about \$21 billion. That is 50 per cent of the total government budget. If the cost of past wars is added to the cost of the cold war, the total amount runs to 80 per cent of the budget for the 1949 fiscal year.

A BREAKDOWN of the costs of the cold war in terms of their impact on the average citizen and his family shows that the cost to each man, woman and child is about \$150 a year. For a family of four that means \$600 a year is being spent for the cold war instead of being used to improve their living standards.

The average worker in manufacturing industry today is making something like \$2,700 a year. If the \$600 were given to him in the form of a wage increase, he would get a boost of 22 per cent.

MOREOVER, the worker and his family have to pay higher prices because of the cold war. Inflation went into a third whirl of price increases in mid-1947, following announcement of the Marshall Plan. The third round of inflation cost the American people 15 billion dollars a year in price increases.

That breaks down to more than \$100 per person, or over \$400 per family. Adding the burden of the cold war to the cost of its inflationary consequences, we find that the total comes to about \$1,000 a family. That much money is coming out of their pockets to pay for the cold war and inflation, instead of being used to buy more food and clothing, better housing and

NEAT STORY

Pat and Mike were drinking whiskey when Pat noticed that Mike kept his eyes closed.

Says Pat: "And why do you keep your eyes shut while drinking?"

Mike replied: "Well, it's this way, Pat, when I keep my eyes open I see the whiskey—it makes my mouth water—and I like my whiskey straight!"

Life's Foibles

Life for some begins at 40, while others by that time have gone largely to waste.

Last year the average worker was off 9.6 days, with 6.5 accounted for by illness or personal off-the-job accidents. That's keeping the nose to the grindstone. What was the boss' absentee record?

Britain's Socialized Medicine Popular Among People, Doctors

Leaders of the American Medical Association and other opponents of health insurance have been conducting an unscrupulous "smear" campaign against the new system of "free medical care for all" set up by Britain's Labor government. In speeches and articles, they are claiming the British plan has "broken down."

EMBARRASSING PREDICAMENT

When Thomas E. Dewey went to Portland to talk about conservation, Oregon's Republican Governor, John H. Hall, was kept discreetly out of sight. Hall had just sold 5,818,000 board feet of Ponderosa pine timber on school lands to a buyer represented by Oregon's Republican national committee-man. The price was \$18 a thousand feet. Leading lumbermen and foresters maintained that the state should have received at least \$35 a thousand feet, and Hall was advised not to board the Dewey victory special lest he embarrass his party's presidential nominee, who had made a fervent pledge to preserve the forests, rivers, and wild life of the Columbia River Basin. —The Nation.

Plans For A Labor Draft

Ever since the First World War, a group of wealthy men known as the "Plattsburg crowd" has been working for conscription in both war and peacetime. They finally won a partial victory this year when Congress passed the draft act, and they will soon spring further plans on the American people.

The plans have been prepared by the National Security Resources Board, set up two years ago under the "military merger" act, which put the armed forces under unified control and made far-reaching changes which are little known to the public.

Few Americans could name a single member of the National Security Resources Board, but they will hear more about it soon, when it lays before Congress a "mobilization" program which includes everything the "Plattsburg crowd" ever dreamed of, including a "labor draft" which would put workers and their wages under iron-clad control in wartime.

HIS REASON

"I haven't seen you at church lately, William," said the preacher. "What's the matter?"

"My daughter's learning to play the harp," replied William.

"But what's that got to do with it?" "Well, I'm not so keen on going to Heaven as I was!"

That propaganda sustained a serious setback in a story sent to newspapers in this country from London by the North American Newspaper Alliance, a leading news and feature syndicate. Many subscribing papers failed to publish the piece, but a few did.

Here's a classic example of daily newspapers' propaganda tricks:

On the front page of some papers appeared a story quoting Sir Richard Gregory as telling British women they may soon have to get a government "permit" before they can have a child.

Of course, the noble Lord was "talking through his hat," but the significant thing is this: The papers did not tell their readers that Sir Richard is a die-hard enemy of British Labor government's new "health insurance" system, and was trying to discredit it by his wild statement.

The story revealed that the new system "has not caused the upheaval predicted by the doctors"—that on the contrary, most physicians have adjusted themselves to the setup and vast numbers of people who could not heretofore afford medical treatment now are receiving full care.

Many Benefits Cited

One of the first effects was that thousands applied for eye examinations. "One 97-year-old woman was able to read for the first time in 30 years," the story pointed out. Among other results cited were these:

"Thousands sought expensive hearing aids.

"Young couples decided they could afford to have babies.

"Many stopped worrying about funeral expenses for this plan includes not only the living, but the unborn and the dead."

Boon to Young Doctors

Druggists "never did so much business," since doctors' prescriptions they fill are paid for by the government.

One of the major benefits has been to young doctors. "No longer need they go into debt to buy a practice from a retiring physician," the article revealed.

They're assured plenty of business on their own, though on one condition—that they go to those areas where the need is greatest.

Influences On Dewey

Thomas L. Stokes In The Chicago Sun-Times

The influences behind a President of the United States or an aspirant for the office are matters of news and information to the public so it may properly assess his decisions and acts.

Much has been said of the labor influence behind President Truman and the Communist influence in the Henry Wallace third party. Now come some revelations of influences that have interested themselves in the candidacy of Gov. Dewey in an article, "The Men Around Dewey," by Aiden Hatch, in Harper's Magazine. It is an entirely sympathetic article.

After explaining how important it was for Dewey to defeat Harold Stassen in the Oregon primary, Mr. Hatch tells of the plans, among them:

"The unique thing was the letter-writing campaign. Big shots in New York were persuaded to write to their little-shot associates in Oregon; lawyers to lawyers, doctors to doctors, businessmen to their opposite numbers."

And then this: "The bankers—headed by Winthrop Aldrich—were especially energetic; as one man put it, 'They really put the screws on the boys in Oregon.'"

Winthrop W. Aldrich is chairman of the board of Chase National Bank. He is a highly influential figure in financial circles and in the past has had great influence in government policy. When Mr. Aldrich and his crowd "really put the screws on," that means something, as any little banker and businessman can tell you, and some not so little.

Federal, state and local governments now have a combined monthly pay roll of \$1,200,000,000, a rise of \$1,000,000 from the wartime peak. This doesn't include military personnel.

Just Things

By Clarence Zaitz

"I was once a 98-lb. weakling, but after trying . . ." That sentence is a part of advertisements about weak little men who, after taking a body building course, became strong enough to whip the bully that swiped their girl.

I've seen a new angle to this, and I'm telling you, it really surprised me. Maybe it isn't brand new, but it is the first time that I had ever noticed it.

In the comic section (yes, I read the comics) of a local paper there appeared an ad with the heading, "I was once a 7½-pound weakling."

The first picture shows a puny little fox terrier romping on the beach with his girlfriend, a petite pekingese. They run into a large, rough-looking bulldog with bulging muscles. Naturally the pekingese left her puny friend for this new discovery.

Our poor little fox terrier could do nothing, being the weakling that he was.

While sulking over the problem at home, he happened to "notice an ad in the paper" for a certain dog food. It advertised something like those body-building courses. "Why be a weakling? Eat our dog food and be strong."

So, our hero tried the prescribed dog food, and the next week at the beach he got rid of the bully that had stolen his girl. Naturally his former girl friend just adored that, and they were both happy because the terrier had switched to a new type of dog food and had built up his muscles.

Last Wednesday afternoon people began to wonder what happened when they didn't find their PROLETAREC in the afternoon mail. Thursday morning, and still no paper, and our office was receiving numerous complaints and accusations.

I went to the printery with our editor on Monday afternoon. The pages had been made up, and the paper "put to bed" at the same time as usual.

After making sure that the papers had been mailed we contacted the main post office. After many repetitions of our dilemma to the wrong guys, we finally got in touch with one of the "higher ups" and were told that things were very much "clogged up" on the 5th floor of the main post office. We were to be notified when the congestion would be relieved.

Thursday afternoon came, and with it, the paper. And a little later—the telephone call confirming the relieved condition of the post office. So, although a few false accusations had been made, everything is under control now, and we are functioning as usual.

The post office department is swamped with election literature. Bundles and bundles of the stuff are delivered every day, in last-minute efforts to rush through campaigns. When this condition is remedied, the rush for Christmas packages will bury the post office, so you can't tell what'll happen next to your mail.

Dollar Worth Only 50c; Lowest in History

NEW YORK (FP)—That dollar bill in your purse is worth less today than ever before in the history of the U.S. It will buy only as much as 55c did before the war.

Half the nation's families are falling substantially behind in the race to match incomes and living costs. If inflation wins, living standards will plummet, production will fall and millions of workers will find themselves jobless.

I envy no man that knows more than myself, but pity them that know less.—Sir T. Browne.

Welcome Home!

